SOČA SNIK

Publikacija Posoškega razvojnega centra

LETNIK XV, ŠT. 1 /2014

BOVEC, KOBARID, TOLMIN
ISSN 2350-4420

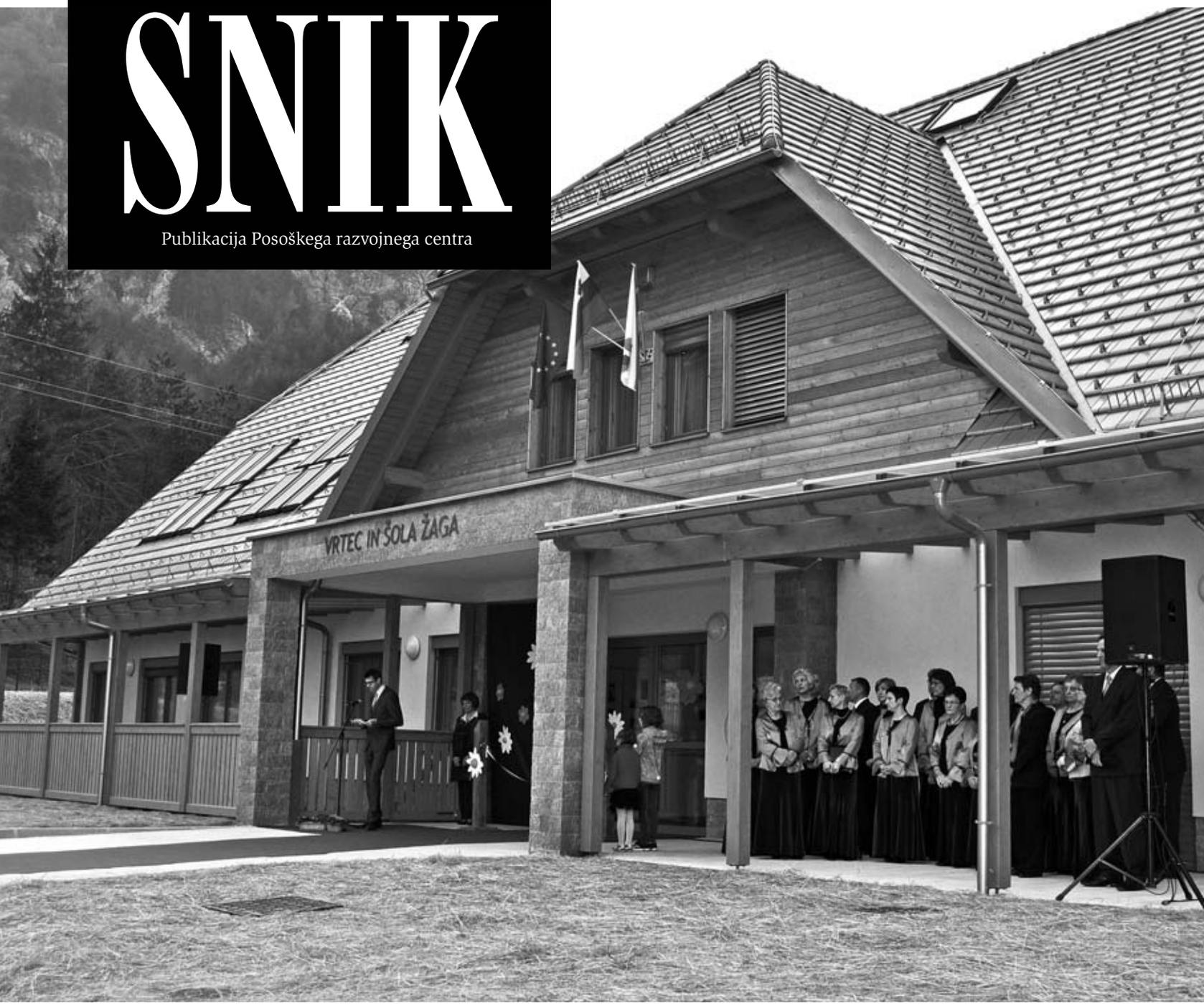

- **Prve energetske izkaznice v Posočju**
- **Alpska stavbna dediščina v luči trajnostne gradnje**
- **Kmetijstvo in razvoj podeželja po letu 2013**
- **Naši gozdovi po zadnji najhujši zimski naravni nesreči**

SOČA SNIK

Številka vpisa v razvid medijev: 787
ISSN 2350-4420

Izdal in založil:
Posoški razvojni center
Trg svobode 2, 5222 Kobarid

Zanj:
mag. Almira Pirih

Naslov:
Uredništvo Sočasnika
Padlih borcev 1b, 5220 Tolmin

Telefon:
05/38-41-502 (glavna urednica)
05/38-41-510 (pomočnica urednice)

Faks:
05/38-41-504

E-pošta:
socasnik@prc.si

Spletne strani:
www.prc.si/socasnik
(arhiv izdaj od leta 2003 dalje)

Glavna in odgovorna urednica:
Mateja Kutin

Pomočnica urednice:
Tatjana Šalej Faletič

Izbor vsebin občinskih strani:
Nataša Hvala Ivančič (za Občino Kobarid), Špela Kranjc (za Občino Tolmin), Patricija Muršič (za Občino Bovec)

Oglasno trženje:
05/38-41-510 (Tatjana Šalej Faletič)
Cenik oglasov najdete na spletni strani: www.prc.si/socasnik/dodatno/cenik-oglasevanja

Lektoriranje:
Polona Hadalin Baša in Marta Medvešček ter Špela Kranjc (za strani Občine Tolmin)
(oglasi niso jezikovno pregledani)

Fotografija na naslovnici:
Nov objekt na Žagi – vrtec in šola
(Foto: T. Š. F.)

Ilustracija:
Marko Podjavoršek

Oblikovanje, tehnična priprava in tisk:
Gaya d.o.o.

Naklada:
7.300 izvodov

Distribucija:
Sočasnik se brezplačno distribuira po vseh gospodinjstvih Zgornjega Posočja.

Publikacijo sofinancirajo:
Občina Bovec, Občina Kobarid in Občina Tolmin

Letnik XV, št. 1, 2014

4 x v 2014

V prejšnjem uvodniku ste lahko prebrali, da je bilo pred novim letom veliko odprtih vprašanj glede izhajanja in obsega letošnjih vsebin. Naš dolgoletni vir financiranja, ki ga je predstavljal *razvojni program Soča*, se je s koncem preteklega leta zaključil. Zaključili pa so se tudi številni drugi projekti, s katerimi smo delno pokrivali stroške izhajanja ***SOČAsnika***. Pred nami je bila odločitev, kako izhajanje prilagoditi finančnim virom, ki so nam na voljo. V tem letu bo namreč večina stroškov na plečih ***občin Bovec***, ***Kobarid*** in ***Tolmin***, ki so ustanoviteljice ***Posoškega razvojnega centra*** (PRC), drugo bomo krili sami s projekti, ki se letos večinoma zaključujejo. Glede na omejene vire smo se tako skupaj z občinami odločili, da letos izdamo štiri številke, njihove izdaje pa se bodo prilagodile občinskim praznikom. Tako bomo izšli še sredi junija, v začetku avgusta in konec oktobra. V prihodnjih letih bomo poskušali zagotoviti dodatna, tudi evropska finančna sredstva. Kdaj bodo razpisi objavljeni, je težko napovedovati. Si pa tako uredništvo, kakor tudi celoten PRC želi, da čim prej. Verjamem, da tudi vi!

S štirimi številkami letno, kljub našemu trudu, ne bo mogoče zagotavljati aktualnosti medija. Da pa ne bi izpustili vsega pestrega dogajanja v Posočju, h kateremu prispevate tudi vi, nas že od začetka letošnjega leta najdete na družbenem omrežju *Facebook*. Vabim vas, da nam še naprej pošiljate novičke s terena. Česar ne bomo mogli objaviti v tiskanem mediju oziroma bo do izdaje že zastarelo, bomo objavili na Facebooku.

Pred vami, drage bralke in bralci, je prva letošnja številka SOČAsnika, v kateri smo poskušali zaobjeti dogajanje v Zgornjem Posočju v prvih letošnjih mesecih. Bilo je pestro na vseh področjih. Ponovno so se srečali Slovenci z obeh strani meje, tokratno srečanje pa je gostila Občina Bovec. Vrstili so se kulturni in športni dogodki, pustovanja, predsednik države **Borut Pahor** pa je za en dan postal operater na avtomatizirani liniji sistemov za hladen zagon dizelskih motorjev v ***Hidrii AET*** v Tolminu ... Poseben pečat so temu obdobju pustile ujme – v prvi vrsti ledena ujma, ki je tudi na našem območju z ledenim oklepom povzročila ogromno škode. Več o tem lahko preberete na kobariških in tolminskih občinskih straneh. Škodo, ki jo je žledolom povzročil v gozdovih, pa nam je razkril **Edo Kozorog**, vodja tolminske območne enote Zavoda za gozdove Slovenije. Ozrli smo se tudi v preteklost, v prehranjevalne navade kmetov in gospode v času kmečkega punta.

Za vas smo pripravili prispevek o tem, kako se bo razvijalo podeželje in kmetijstvo ter kakšne možnosti prinaša nova finančna perspektiva. Vse ponudnike trajnostnih gradbenih materialov in storitev pa bi želela opozoriti na javni poziv za predstavitev v katalogu (najdete ga na strani 31), ki bo del priročnika o trajnostni gradnji. Več o tem pa preberite v novi številki SOČAsnika.

Prijetno branje vam želim.

Mateja Kutin,
glavna in odgovorna urednica

SOČASNIK NA FACEBOOKU

V začetku leta je na družbenem omrežju Facebook zaživel tudi profil SOČAsnika, kjer bomo odslej sproti objavljali tako povezavo na e-SOČAsnik kakor tudi informacije, vabila in obvestila, ki bi jih sicer zaradi zmanjšanih izdaj v tem letu morali izpustiti.

Vabljeni, da na Facebooku poiščete SOČAsnik in spremljate obvestila, razpise, javne pozive ..., ki se navezujejo na območje Zgornjega Posočja ter širše. Profil je odprt, zato si ga lahko ogledate tudi tisti, ki sicer sami niste prisotni na Facebooku.

T. Š. F.

Iz vsebine

4 **PRC-jeva oglasna deska**

5 **CABEE: Prve energetske izkaznice v Posočju**

6 **Projekt AlpBC: Neizkoriščeni potenciali alpske stavbne dediščine v luči trajnostne gradnje**

7 **Kmetijstvo in razvoj podeželja po letu 2013: Kako bo razvoj podeželja krojila nova evropska kmetijska politika?**

9 **Sam svoje sreče kovač: Za dvig podjetniške klime na podeželju**

Iz občinskih uprav:

10 **Občina Bovec**

14 **Občina Kobarid**

19 **Občina Tolmin**

23 **Naši gozdovi po zadnji najhujši zimski naravni nesreči: Prizadete bodo vse dejavnosti v naravi**

26 **300 let tolminskega punta (7): Prehranjevalne navade**

29 **Knjižna polica**

31 **Javno povabilo**

32 **Koledar prireditev**

SOČASNIK

BOVEC • KOBARID • TOLMIN

POSOŠKI RAZVOJNI CENTER
TRG SVOBODE 2
5222 KOBARID

OGLAS V SOČASNIKU **BO PONESEL VAŠE IME** V VSA POSOŠKA GOSPODINJSTVA – IZKORISTITE TUDI **MOŽNOST OBJAVE BARVNIH** OGLASOV.

Vse o oglaševanju v našem periodičnem tiskanem mediju z naklado 7.300 izvodov najdete na spletni strani **www.prc.si**, lahko pa se obrnete tudi na Tatjano Šalej Faletič (**05/38-41-510**, **tatjana.sf@prc.si**).

REZERVIRAJTE SI SVOJ OGLASNI PROSTOR

IN NAGOVORITE 7.300 GOSPODINJSTEV!

POSTANITE NAROČNIK/-ICA e-SOČASNIKA

Vse, ki želite postati naročniki ***e-Sočasnika***, vabimo, da nam na **socasnik@prc.si** sporočite svoj e-naslov, na katerega vam bomo pošiljali povezavo na naš spletni medij.

Uredništvo

IZID NASLEDNJE ŠTEVILKE

Naslednja številka SOČAsnika bo izšla sredi junija. Vsi, ki boste v njej želeli objaviti kak prispevek, nam ga posredujte do 19. maja oziroma v dogovoru z urednico.

Na spletni strani **www.prc.si/socasnik/dodatno/objava-prispevka** sta na voljo obrazec in podrobnejša navodila za vpis besedil, ki jih boste želeli objaviti. Objavili bomo samo tista, ki jih boste skladno z uredniško politiko poslali v okviru dane aplikacije, posredovane **fotografije** pa naj bodo **v visoki resoluciji** (vsaj 1 Mb).

Uredništvo

Utrinki

PREDSEDNIK REPUBLIKE SLOVENIJE NA DELOVNEM OBISKU V HIDRII

Tolmin – Predsednik Republike Slovenije **Borut Pahor** je 28. januarja na povabilo Hidrie nadaljeval projekt SKUPAJ – Spodbujajmo drug drugega. Delovni dan je preživel kot operater na avtomatizirani liniji sistemov za hladen zagon dizelskih motorjev v Hidrii AET v Tolminu. Pahor se v okviru projekta SKUPAJ — Spodbujajmo drug drugega enkrat mesečno v različnih slovenskih krajih druži, dela in pogovarja z različnimi poklicnimi, generacijskimi, socialnimi ter drugimi skupinami. Predsednik je po končani dopoldanski izmeni pojasnil, da je z delom v proizvodnji želel spoznati poslovne procese, ki potekajo v uspešnih podjetjih. *»Delo v takšnih podjetjih zahteva natančnost in osredotočenost, hkrati med vodstvom in zaposlenimi spodbuja inovativnost. Vsak pri sebi namreč razmišlja, kako bi lahko delo opravljal še bolje in izpolnjeval zahteve vrhunske proizvodnje ter prispeval k napredku,«* je poudaril Pahor in dodal, da *»je vsak poklic pomemben, da lahko sestavi slovensko gospodarstvo v tekmovalno enoto«*.

PREDSEDNIK REPUBLIKE SLOVENIJE BORUT PAHOR JE JANUARJA NA POVABILO HIDRIE NADALJEVAL PROJEKT SKUPAJ – SPODBUJAJMO DRUG DRUGEGA *in delovni dan preživel kot operater na avtomatizirani liniji sistemov za hladen zagon dizelskih motorjev v Hidrii AET v Tolminu.* ***Foto: arhiv Hidrie AET***

Po zaključku delovnega dne se je predsednik republike sestal še z vodstvom Hidrie ter z njim spregovoril o priložnostih in problemih slovenskega gospodarstva. Pahor se je tako za en dan pridružil kolektivu, ki na prvo mesto postavlja znanje, kompetence, inovativnost in odličnost. Hidria se namreč uvršča med vodilne svetovne dobavitelje visokotehnoloških rešitev za avtomobilsko industrijo, med njimi tudi sistemov za hladen zagon dizelskih motorjev. Korporacija Hidria je bila v začetku junija 2013 na slavnostnem dogodku v Istanbulu v okviru izbora European Business Awards razglašena za najinovativnejše evropsko podjetje. Strokovna žirija je med več kot 15.000 sodelujočimi podjetji izbrala zmagovalce v desetih kategorijah, Hidria pa se je v sklepni del izbora uvrstila kot edina predstavnica Slovenije in v kategoriji Inovativna podjetja pometla s konkurenco.

Barbara Rutar, Hidria AET

PESTER IZBOR BREZPLAČNIH DELAVNIC IN TEMATSKIH SREČANJ OB TEDNU VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA TUDI V POSOČJU

Najvidnejša slovenska promocijska kampanja na področju izobraževanja in učenja bo v maju ter juniju tudi v Zgornje Posočje prinesla pisano paleto raznovrstnih vsebin. Na ***Posoškem razvojnem centru*** (PRC) vam želimo tokrat na malce drugačen način prikazati različne oblike in možnosti neformalnega učenja, prebuditi vašo radovednost ter zanimanja, predvsem pa kulturo vseživljenjskega učenja približati ljudem v Zgornjem Posočju.

Na tem mestu vam razkrivamo le majhen delček letošnjih vsebin:

- **Naturopatija, celostna obravnava človeka**
- **Ustvarjalni mladi – dizajn s Karmen Koren: Kako z idejo do posla?**
- **Razumevanje odnosov**
- **Tekstilnica – izmenjava otroških oblačil, obutve in igrač**
- **Obljuba mediacije**
- **Izmenjava sadik in semen**
- **Kako upravljam osebni/družinski proračun**
- **Medgeneracijsko povezovanje – prenos znanj in veščin**

Koledar delavnic, tematskih srečanj, predavanj ... bo od 14. aprila dalje objavljen na spletni strani PRC (www.prc.si), Facebook strani SOČAsnika, v informatorju Za UK in UM in na naših oglasnih deskah. Če želite, da bo naš informator prispel tudi v vaš klasični ali elektronski poštni nabiralnik, nam sporočite naslov.

Poiščite prireditev, ki vam je najbolj pisana na kožo, in skupaj z nami ter **Tednom vseživljenjskega učenja** zaključite šolsko leto 2013/2014.

Dodatne informacije: **Patricija Rejec** (05/38-41-506, patricija.rejec@prc.si) ali mag. **Damijana Kravanja** (05/38-41-511, damijana.kravanja@prc.si).

Posoški razvojni center in
Medgeneracijski center Kobarid pripravljata drugi

ŠTUDIJSKI KROŽEK – KREATIVNO DELAVNICO

Po lanskem uspehu razstave Petek Popoldne: zgodbe obrazov – obrazi zgodb smo k sodelovanju tudi letos povabili oblikovalca **Dejana Fona Krajnika**. Namen študijskega krožka je osvojitev nove tehnike in priprava izdelkov, ki bodo predstavljeni v obliki konceptualno zasnovane razstave. Tokrat bo nekoliko drugačna, a to za zdaj ostaja skrivnost.

K sodelovanju ste vabljeni vsi, ki si želite ustvarjalnega izražanja in druženja v skupini različnih generacij. Leta in izkušnje ne igrajo vloge, vnema za delo pa je pogoj.

Prijava in informacije:
dejan.krajnik@gmail.com ali 040-307-054

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT

Posoški razvojni center

ŠTUDIJSKI KROŽKI

OBVESTILO PO ŽLEDU:

obnovimo sadovnjake

Letošnja ujma je prizadela veliko število sadnih dreves. Lastnike zato pozivamo, naj se obnove sadnega drevja ne lotijo z žaganjem dreves, ampak jih poskušajo rešiti, odrezati poškodovane veje in če je le mogoče, obdržati drevesa pri življenju. Dokončno lahko drevo še vedno, če se bo izkazalo za bolno, odžagate kasneje.

Sedaj je tudi čas za obnovo in nove zasaditve. Na ***Posoškem razvojnem centru*** vam nudimo pomoč pri izbiri sort in podlag ter svetujemo pri nakupu sadik. Zbiramo tudi prijave za nakup sadik odpornejših sort jabolk iz ekološke drevesnice Deimel iz Avstrije in ekološke drevesnice Ocepek.

Peter Domevšček, Posoški razvojni center

Prve energetske izkaznice v Posočju

Kljub pomislekom je energetska izkaznica prvi korak k trajnostni gradnji, kjer Slovenija precej zaostaja za preostalimi alpskimi državami.

Projekt CABEE zasleduje energetske cilje Evropske unije 2020 v stavbnem sektorju. Projektni partnerji, med njimi tudi ***Posoški razvojni center*** (PRC), se v različnih pilotnih območjih osredotočajo na skoraj ničenergijske stavbe in soseske. Prizadevajo si za uveljavitev enotnih smernic za načrtovanje, izvedbo in promocijo teh stavb ter za pristop masovnega certificiranja javnih stavb.

Certificiranje trajnostne gradnje

CABEE v sodelovanju s projektom CEC5, katerega partner je tudi PRC, uveljavlja enotne smernice za trajnostno certificiranje stavb CESBA (Common European Sustainable Building Assessment), ki poleg okoljskih upošteva tudi ostale pomembne elemente – od faze načrtovanja do uporabe stavbe. Sem štejejo tudi bližina javnega prevoza in kolesarskih stez, vključevanje javnosti pri načrtovanju, uporaba lokalnih virov, povezava na obstoječo infrastrukturo, predvsem pa smotrna poraba razpoložljivih sredstev za doseganje zastavljenih ciljev v življenjski dobi stavbe. Do poenotenja na evropski ravni bi lahko sicer prišli s katerimkoli orodjem, ki ga različne države že uporabljajo, vendar pa bi moralo upoštevali vse potrebne elemente. V Sloveniji je v tem trenutku obvezna samo energetska izkaznica, vse ostalo pa je stvar prostovoljne odločitve.

CABEE – Capitalizing Alpine Building Evaluation Experiences
Trajanje: 1. 7. 2012–30. 6. 2015
Vrednost projekta: 2.263.098 evrov
Financiranje: 76-odstotno sofinanciranje Evropske unije (ESRR – Program Alpine Space)
Partnerstvo: 12 različnih institucij iz Avstrije, Francije, Italije, Nemčije, Švice in Slovenije, ki jo zastopata Posoški razvojni center in Gradbeni inštitut ZRMK.
Spletna stran: www.cabee.eu

Kljub temu je to prvi formalni korak k uvedbi certificiranja trajnostne gradnje.

Pilotne aktivnosti PRC

V okviru razpoložljivih sredstev projekta bomo na pilotnem območju izdelali 30 energetskih izkaznic za javne stavbe v lasti občin. Podizvajalec ***Goriška lokalna energetska agencija*** je prve energetske izkaznice že dostavila občinam, predvidoma do konca junija pa bodo izdelane še preostale.

Jana Podgornik in **Miro Kristan**, Posoški razvojni center

Občina	Javna stavba, za katero bo izdelana energetska izkaznica
Bovec	Kulturni dom Bovec Osnovna šola Bovec Zdravstvena postaja Bovec Hotel-Šola Log pod Mangartom Gasilski dom Bovec Vrtec Bovec Stergulčeva hiša Občina Bovec
Kobarid	Podružnična šola Breginj Podružnična šola Drežnica Podružnična šola Smast Zelena hiša Dom Andreja Manfrede Kobarid Kulturni dom Kobarid Zdravstvena postaja Kobarid Občina Kobarid Rojstna hiša Simona Gregorčiča, Vrsno Osnovna šola Simona Gregorčiča Kobarid
Tolmin	Osnovna šola Dušana Muniha Most na Soči Osnovna šola Simona Kosa Podbrdo Šolski center Tolmin VVZ Ilke Devetak Bignami Tolmin Zdravstveni dom Tolmin Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin Tolminski muzej Glasbena šola Tolmin Občina Tolmin
Idrija	Vrtec Idrija, enota Prelovčeva Zdravstveni dom Občina Idrija

V OKVIRU PROJEKTA CABEE *bodo izdelane energetske izkaznice za 30 javnih stavb na območju občin Bovec, Kobarid, Tolmin in Idrija.*

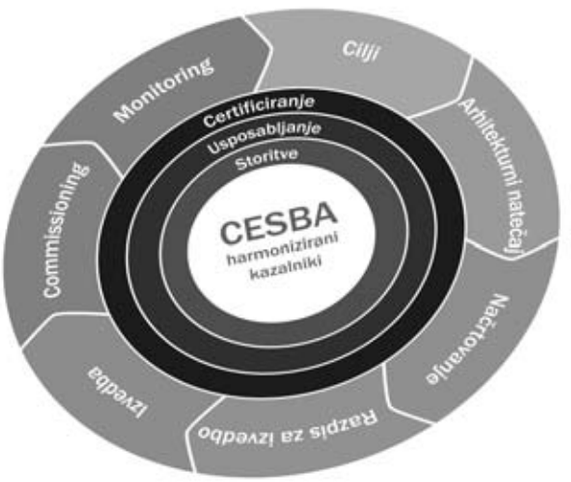

CESBA: *pobuda za usklajevanje kriterijev za certificiranje trajnostne gradnje v Evropski uniji.* ***Vir: CESBA. 2014. [online]. [citirano 7. 3. 2014]. Dostopno na naslovu: http://bit.ly/1dztCOx.***

ENERGETSKA IZKAZNICA STAVBE

Podatki o stavbi
Št. izkaznice: 2013-50-28-9 Velja do: 31.12.2023

Vrsta izkaznice: merjena
Vrsta stavbe: nestanovanjska

Identifikacijska oznaka stavbe, posameznega dela ali delov stavbe: katastrska občina 2248 številka stavbe 802
Klasifikacija stavbe: 1262001
Leto izgradnje: 1980
Naslov stavbe: Turnov drevored 6, Tolmin
Katastrska občina: TOLMIN
Parcelna št.: 642/1
Koordinati stavbe (X,Y): 116248,402248

Dovedena energija, namenjena pretvorbi v toploto
95 kWh/m²a

Dovedena električna energija
54 kWh/m²a

Primarna energija in Emisije CO_2
239 kWh/m²a
54 kg/m²a

Izdajatelj
Goriška lokalna energetska agencija, Nova Gorica (50)
Ime in podpis odgovorne osebe: Rado Lotrič
Datum izdaje: 31.12.2013

Izdelovalec
Branko Hrast (28)
Ime in podpis: Branko Hrast
Datum izdaje: 31.12.2013

ENERGETSKA IZKAZNICA Knjižnice Cirila Kosmača Tolmin.

Neizkoriščeni potenciali alpske stavbne dediščine v luči trajnostne gradnje

Da so ljudje v alpskem prostoru lahko preživeli, so se morali prilagoditi podnebnim in drugim geografskim razmeram. Gradbena znanja, veščine, materiali ..., ki so jih razvijali skozi stoletja, so nam danes še dostopni. Če jih želimo ohraniti, uporabljati in razvijati tudi v prihodnje, jih moramo uskladiti z izzivi trajnosti ter potrebami današnjih prebivalcev tega prostora.

Posoški razvojni center (PRC) je edini slovenski partner v projektu *AlpBC*, ki razvija kulturo gradnje kot prednost regionalne identitete v smislu:

- spodbujanja trajnostne gradbene kulture v povezavi z zaprtimi sistemi gospodarskega kroga (domači trgi, temelječi na sodelovanju samostojnih podjetnikov, malih in srednje velikih podjetij na območju več občin);
- pilotnih aktivnosti, ki so povezana z regionalnim razvojem in prenosom inovativnih praks v alpskem prostoru na samostojne podjetnike, mala in srednja podjetja;
- izobraževalnih delavnic za podporo pilotnim aktivnostim in prenosom znanja ter izkušenj za krepitev konkurenčnosti;
- transnacionalnega povezovanja, ki prispeva k trajnostnemu razvoju Evropske unije in podnebnim ter energetskim ciljem v gradbenem sektorju.

Zakaj trajnostna gradnja?

Trajnostna gradnja v prvi vrsti pomeni pravilno izbiro materialov in izvedbo. Pri tem je najpomembnejše, da izvajalci v času načrtovanja, izbire materialov, gradnje, obratovanja in odstranitve sledijo načelu skrbnega ravnanja z okoljem, ohranjanja naravnih virov, prijaznosti do uporabnika ter njegovega zdravja in ohranjanja družbenih ter kulturnih vrednot. Vključuje tudi energetsko učinkovitost in ekonomičnost v okviru celotnega življenjskega cikla objekta.

AlpBC – Capitalising knowledge on Alpine Building Culture by performing regional smart planning and consultancy strategies for sustainable development and closed loop economies in the Alpine Space
Trajanje projekta: 1. 9. 2012–30. 6. 2015
Vrednost projekta: 2.891.878 evrov
Financiranje: 76-odstotno sofinanciranje Evropske unije (ESRR – program Alpine Space)
Partnerstvo: 11 različnih institucij iz Avstrije, Francije, Italije, Nemčije in Slovenije, ki jo zastopa PRC.
Spletna stran: www.alpbc.eu

Priročnik o trajnostni gradnji

PRC bo v okviru pilotne aktivnosti pripravil priročnik o trajnostni gradnji, namenjen investitorjem, projektantom, ponudnikom gradbenih materialov, stavbnega pohištva, notranje opreme in storitev v alpskem delu zahodne Slovenije ter širše. S pomočjo pilotne aktivnosti želimo spodbuditi trajnostno gradnjo, in sicer kot vir identitete omenjenega geografskega območja, predstavitve ter povezovanja ponudnikov tovrstnih materialov in storitev ter ustvarjanja novih poslovnih priložnosti. Zato vabimo vse podjetnike s tovrstno ponudbo, da se brezplačno predstavite v *Katalogu ponudnikov*, ki bo del priročnika o trajnostni gradnji. Javno povabilo za vključitev v priročnik je objavljeno v ***SOČAsniku*** na strani 31 in na spletni strani PRC (www.prc.si/razpisi/ jp-prirocnik-o-trajnostni-gradnji).

Priročnik s katalogom bomo širši javnosti predstavili jeseni v okviru Tedna arhitekture in prostora, zainteresiranim pa bo dostopen v tiskani in elektronski izvedbi.

Ostale aktivnosti, ki jih PRC načrtuje v okviru projekta AlpBC, bomo podrobneje predstavili v eni izmed naslednjih številk SOČAsnika.

Patricija Rejec in **Mateja Kutin**, koordinatorki projekta, Posoški razvojni center

Ponudnike gradbenih materialov, stavbnega pohištva, notranje opreme in storitev vabimo, da se brezplačno predstavite v *Katalogu ponudnikov*, ki bo del priročnika o trajnostni gradnji. Javno povabilo za vključitev najdete v SOČAsniku na strani 31, na spletni strani www.prc.si/razpisi/jp-prirocnik-o-trajnostni-gradnji in na Facebook profilu SOČAsnika. **Dodatne informacije:** 05/38-41-506 (Patricija Rejec) ali 05/38-41-502 (Mateja Kutin)

NOVOZGRAJENA STANOVANJSKA HIŠA**, pri kateri so bili uporabljeni tradicionalni gradbeni materiali (les, ilovica, apno ...). **Foto: Blaž Jereb

S TRADICIONALNIMI MATERIALI OBNOVLJENA STANOVANJSKA HIŠA. Foto: Blaž Jereb

EVROPSKA UNIJA
EKSRP
REPUBLIKA SLOVENIJA
LAS RAZVOJ
Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje
Bogastvo podeželja ob Smaragdni poti
Organ upravljanja za Program razvoja podeželja RS za obdobje 2007–2013 je Ministrstvo za kmetijstvo in okolje.

Kako bo razvoj podeželja krojila nova evropska kmetijska politika?

Z letom 2015 vstopa Slovenija v novo obdobje Skupne kmetijske politike Evropske unije, ki prenovljena išče rešitve in odgovore na težave, ki jih povzroča gospodarska kriza. Veliko pozornost posveča okoljski problematiki, povezani s podnebnimi spremembami, izčrpanostjo prsti, kakovostjo vode in zraka ter zmanjševanjem biotske raznovrstnosti.

Skupna kmetijska politika (SKP) *Evropske unije* bo tudi v novem obdobju temeljila na dveh stebrih: Neposredna plačila in Program razvoja podeželja.

Neposredna plačila

Neposredna plačila so sedaj bolj »zelena«, prilagojena temu, kar javnost pričakuje od vloženih davkoplačevalskih sredstev v kmetijstvo. Z letom 2015 bodo imeli slovenski kmetje dostop do ***obveznih*** (osnovno plačilo, zeleno plačilo in plačilo za mlade kmete) in ***prostovoljnih shem*** (proizvodno vezane podpore in sheme za male kmete). Predvideno je, da bodo mladi kmetje v obdobju petih let deležni za 25 odstotkov višjega osnovnega plačila. Shema za mlade kmete bo poenostavila administrativne postopke in nadomestila plačila iz obveznih shem prvega stebra. Vstop vanjo bo prostovoljen, a možen le v letu 2015.

Veliko je nedorečenega pri pripravi politike prvega stebra, lahko pa strnemo, da za vse scenarije izračunov neposrednih plačil velja, da bodo nekoliko izgubila kmetijska gospodarstva z velikim deležem njiv v uporabi in tista z velikimi zgodovinskimi plačili. Na drugi strani pa bodo pridobila tista, ki imajo velik delež travinja in hkrati nizka zgodovinska plačila. Prvi steber SKP zajema tudi tržno cenovno politiko. Nadaljeval se bo postopen umik politike iz urejanja trgov, zato želi ***Evropska komisija*** ohraniti čim več neposrednih plačil v prvem stebru.

Program razvoja podeželja (PRP)

Drugi steber je usmerjen k večji konkurenčnosti, inovacijam, podnebnim spremembam in okolju. Uvaja nekatere nove pristope in ukrepe, katerih cilj je proizvesti več z manj viri in vplivi na okolje, torej biti ekonomsko in okoljsko bolj učinkovit.

Predlog PRP RS za obdobje 2014–2020 ni dokončen in se bo še spreminjal. V nadaljevanju predstavljamo nekatere novosti. V središče programa je postavljen prenos ***znanja*** in inovacij, sodelovanje, tesnejše povezave med raziskavami in prakso. Eden od povsem novih vidikov prenosa znanja in inovacij, ki ga uvaja evropska politika razvoja podeželja, so operativne skupine Evropskih inovativnih partnerstev, znotraj katerih se bodo lahko povezovali kmetje, raziskovalci, svetovalci in druge organizacije. To naj bi prispevalo k večji neposredni uporabnosti in hitrejšemu prenosu znanja in inovacij v prakso. Brezplačno usposabljanje in ***svetovanje*** bo na voljo zlasti tistim, ki bodo vključeni v ukrepe kmetijskih okoljskih in kmetijskih podnebnih plačil, ekološkega kmetovanja ter dobrega počutja živali. Ukrep ***Sodelovanje*** bo omogočal nastanek grozdov, mrež, operativnih skupin Evropskih inovativnih partnerstev. Ukrep ***Ustanovitev skupin proizvajalcev*** bo dal poseben poudarek področju lokalne oskrbe, organizirane prodaje, proizvodnega povezovanja in skupnega nastopa na trgu.

> »Ob vplivih podnebnih sprememb smo se začeli zavedati, da so nas grožnje, ki so se zdele tako oddaljene, že dohitele. Kmetijstvo se mora prilagoditi spreminjajočim se vremenskim vzorcem in rastnim sezonam ter pogostejšim naravnim nesrečam. Kmetovalci si lahko s subvencijami pomagajo pri zmanjševanju emisij toplogrednih plinov, tako da spremenijo prehrano živine, ustvarjajo energijo iz obnovljivih virov, kot je gorivo iz biomase, ter uporabljajo stranske proizvode in ostanke.«
> *(Vir: Skupna evropska politika – Zgodba se nadaljuje)*

Utrinki

GOSPODARSTVENIK PRIMORSKE TUDI DIREKTOR GOSTOLA TST

Primorska – V uredništvih treh največjih primorskih medijskih hiš so letos 17. zapored izbrali najuspešnejše gospodarske družbe, zasebnike in vodilne osebnosti primorskega gospodarstva. Sredi marca so jim nato v igralniško-zabaviščnem centru Perla v Novi Gorici v sklopu akcije Gospodarstvenik Primorske še uradno podelili priznanja za posebne dosežke v preteklem letu.

Naziv gospodarstvenik Primorske 2013 je letos v družbi direktorja podjetja Pet PAK d.o.o. **Ljuba Nadoha** in direktorja družbe SMT d.o.o. **Andreja Novaka** prejel tudi direktor podjetja Gostola TST d.d. **Matej Koglot**. Slednji je za SOČAsnik povedal, da je nagrada *»nedvomno zasluga celotne ekipe Gostola TST in vsakega delavca posebej. Brez njih Gostol TST ne bi bilo uspešno podjetje, ki kljub gospodarskim razmeram v državi širi in razvija svoje trge ter proizvode in stalno izboljšuje kakovost ter efektivnost dela. S svojim delom vsak od zaposlenih prispeva k uspešnosti podjetja, zato bi rad to nagrado posvetil tudi njim.«*

LASKAVI NAZIV GOSPODARSTVENIK PRIMORSKE *je letos prejel tudi direktor podjetja Gostol TST d.d.* **Matej Koglot**. ***Foto: arhiv Primorskih novic (hrani Gostol TST. d.d.)***

Poleg tega so letos organizatorji v sodelovanju s primorskima univerzama – Univerzo na Primorskem in Univerzo – v Novi Gorici podelili še nagradi Primorski um. Ta je namenjena strokovnjakom za uvajanje vrhunskega znanja v prakso. Dobitnika nagrad za leto 2013 sta profesorica **Mara Cotič** in profesor **Matjaž Valant**, nagrada za življenjsko delo pa je šla v roke tržaškega Slovenca **Edija Krausa**.

T. Š. F.

Nepovratna sredstva bodo v prvih petih letih delovanja namenjena novoustanovljenim skupinam in organizacijam proizvajalcev tudi na področju gozdarstva. Prehod iz konvencionalnega načina kmetovanja v način kmetovanja, zahtevan za sheme kakovosti, bo podprt z ukrepom ***Sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila***. Investicijskim podporam za večjo konkurenčnost in produktivnost bodo namenjeni trije ukrepi: ***Naložbe v osnovna sredstva***, ***Razvoj kmetij in podjetij*** ter ***Naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo in mobilizacijo lesa***. Novost je, da bodo podpore za nekatere podukrepe v obliki povratnih sredstev, to je kreditov in garancij, pri nekaterih ukrepih pa bo možnost predplačil.

Podukrep *Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete* nadomešča ukrep Pomoč mladim prevzemnikom. Spodbujal bo mlade kmete, da se lažje odločijo za zagon kmetije in si najkasneje v devetih mesecih ustvarijo delovno mesto za polni delovni čas, kar je novost. Podpora bo v obliki nepovratne finančne pomoči izplačana v dveh obrokih v obdobju največ treh let. Ukinja se podukrep Zgodnje upokojevanje. Za podukrep *Naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti* so predvidena le povratna sredstva v obliki kreditov in garancij za kredite, namenjena mikropodjetjem in kmetijam z dopolnilnimi dejavnostmi, ki bodo razvijala lokalno samooskrbo, zeleni turizem, tradicionalna znanja, socialno podjetništvo, socialno varstvene storitve, ravnanje z organskimi odpadki in obnovljive vire energije. Za podukrep *Naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa* je predvidena nepovratna finančna pomoč. Za *Naložbe v neindustrijsko predelavo lesa* (žagarski obrati, furnirski obrati in obrati za proizvodnjo pelet) bo predvidoma dodeljena povratna podpora v obliki kreditov in garancij za kredite.

FINANČNA SREDSTVA *bodo tudi v novem obdobju SKP EU namenjena izvajanju ekološkega kmetovanja ter preusmerjanju kmetij iz konvencionalnega v ekološko kmetovanje.* ***Foto: Mateja Kutin***

»Današnja generacija kmetovalcev združuje vloge kmetovalca, varuha podeželja in podjetnika. Kmetovalci so z reformami postali bolj tržno usmerjeni. Nekateri od njih predelujejo hrano na kmetiji in jo prodajajo na lokalni ravni, s čimer krepijo podeželsko gospodarstvo. Kmetovalci podpirajo svoje skupnosti s kmečkim turizmom, odpiranjem novih podjetij in kulturnimi dejavnostmi. S tem pomagajo zagotoviti prihodnost za prihodnje generacije kmetovalcev.«
(Vir: Skupna evropska politika – Zgodba se nadaljuje)

»Kmetovalci predstavljajo prvi člen v oskrbovalni verigi, ki prinaša hrano na naše mize. Vendar pa pogosto niso tako dobro organizirani kot predelovalci in distributerji hrane nižje v verigi, hkrati pa imajo tudi manjšo pogajalsko moč. Cilj prihodnje SKP je pomagati kmetovalcem, da se organizirajo v skupine, da bi se lahko skupaj pogajali za večji delež v končni ceni, ki jo plačujemo za njihov pridelek.«
(Vir: Skupna evropska politika – Zgodba se nadaljuje)

Pomemben del nove kmetijske politike predstavljajo kmetijski okoljski ukrepi. Ukrep ***Kmetijsko okoljska in kmetijsko podnebna plačila*** se razlikuje od preteklega obdobja. Spodbujal bo nadstandardne sonaravne kmetijske prakse, usmerjene v pet prednostnih področij ukrepanja: ohranjanje biotske raznovrstnosti, ohranjanje krajine, ustrezno gospodarjenje z vodami, ustrezno upravljanje s tlemi ter blaženje in prilagajanje kmetovanja podnebnim spremembam. ***Ekološko kmetovanje*** bo postalo samostojen ukrep in integrirana pridelava bo postala standard. Finančna sredstva bodo še naprej namenjena izvajanju ekološkega kmetovanja ter preusmerjanju kmetij iz konvencionalnega v ekološko kmetovanje. V obliki pavšalnega dodatka k plačilu bo spodbujal tudi biodinamično kmetovanje. V okviru ukrepa ***Plačila območjem z naravnimi in drugimi posebnimi omejitvami*** bodo dodeljena izravnalna plačila na hektar kmetijskih zemljišč na gorskih in drugih območjih z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami; ukrep bo nespremenjen predvidoma najdlje do konca leta 2017 oziroma do nove določitve območij z naravnimi omejitvami na podlagi novih biofizikalni kriterijev. Ukrep ***Dobrobit živali*** je popolnoma nov, namenjen spodbujanju rejcev, ki prostovoljno prevzamejo obveznosti s področja dobrega počutja živali, ki presegajo obvezne standarde. Je edini ukrep, ki se je v Sloveniji s 1. januarjem že začel izvajati. Namenjen je prašičerejskim kmetijam.

LEADER je zadnji od trinajstih ukrepov prenovljenega PRP, namenjen lokalnemu razvoju, ki ga vodijo Lokalne akcijske skupine (LAS). Zasnovan je po načelu od spodaj navzgor, kar pomeni, da lokalno partnerstvo na podlagi poznavanja razvojnih težav, možnosti in priložnosti svojega območja pripravi celovito lokalno razvojno strategijo, pri nastanku katere lahko sodeluje vsak posameznik na območju LAS.

Pripravili: **Michaela Vidič**, kmetijska svetovalka za razvoj podeželja, KGZS – Zavod GO, ter **Greta Černilogar**, strokovna vodja LAS za razvoj, Posoški razvojni center

Več o novi SKP lahko preberete na spletnih straneh www.kmetijskizavod-ng.si ali www.mko.gov.si.

Viri:

- Evropska komisija. Skupna kmetijska politika – Zgodba se nadaljuje [online]. 2012. [citirano 6. 3. 2014]. Dostopno na naslovu: www.mko.gov.si
- www.mko.gov.si
- Prvi predlog PRP 2014–2020 [online]. 2013. [citirano 6. 3. 2014]. Dostopno na naslovu: http://www.program-podezelja.si

oglasno sporočilo

EVROPSKA UNIJA
EKSRP
REPUBLIKA SLOVENIJA
LAS RAZVOJ
Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje
Bogastvo podeželja ob Smaragdni poti
Organ upravljanja za Program razvoja podeželja RS za obdobje 2007–2013 je Ministrstvo za kmetijstvo in okolje.

Projekt Sam svoje sreče kovač delno financirata EU in Republika Slovenija. Partnerji v projektu: Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija d.o.o. Idrija, Ustanova Fundacija BiT Planota, Posoški razvojni center, Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica, Občina Kanal ob Soči, Občina Idrija, Občina Cerkno, Občina Tolmin, Občina Kobarid, Občina Bovec, Mestna občina Nova Gorica.

Za dvig podjetniške klime na podeželju

Konec lanskega leta smo na *Posoškem razvojnem centru* v sodelovanju s partnerji z območja Lokalne akcijske skupine LAS za razvoj začeli izvajati skupni projekt Sam svoje sreče kovač. Projekt, ki se zaključi konec maja letos, je namenjen motiviranju in informiranju prebivalcev o možnostih, ki jih nudi podjetništvo ter o perspektivnih dejavnostih, ki so zanimive na podeželju. Z njim želimo nove oziroma potencialne in že obstoječe podjetnike spodbuditi k razvoju poslovnih idej na podeželju.

V začetku leta smo partnerji v projektu pripravili sklop izobraževanj, s katerimi smo udeležencem poskušali približati osnove podjetništva. Sledila so specialistična izobraževanja, kjer smo se že bolj ciljno oziroma tematsko usmerjali po področjih. Obravnavali smo marketing, turizem, gradbeništvo, predelavo volne, oblikovanje in računovodstvo. Program oziroma celoten projekt smo namenili vsem, ki bi svojo dejavnost in znanja radi nadgradili ter s tem prispevali k boljši podjetniški klimi na našem podeželju. Izobraževanja so naravnana, tako da udeležencem predstavijo aktualno gibanje in podjetniške prijeme, ki so lahko zanimivi tudi za naše okolje. Drugi sklop projekta pa je namenjen razvijanju in realizaciji podjetniških zamisli. V ta namen smo partnerji v projektu vzpostavili informacijske točke, na katerih vam bodo strokovnjaki s posameznih področij nudili pomoč pri realizaciji podjetniške ideje.

Imate podjetniško idejo, pa ne veste, kako bi jo realizirali ... Partnerji, ki sodelujemo v projektu Sam svoje sreče kovač, vam bomo s svojimi strokovnjaki pomagali do realizacije vašega cilja.

Povzetki razmišljanj posameznih predavateljev

- *Vsak bi si svojo hišo moral zgraditi*, je dejal **Miro Žitko**. S tem je opozoril na to, da pozabljamo na vrednote fizičnega dela, da ne prepoznamo in ne izkoriščamo znanj prednikov. Znanje in naravno bogastvo prodajamo tujcem ter se podrejamo tujemu kapitalu in znanju. *»Gradnja hiš iz naravnih materialov po vzorcu našega kozolca je lahko prava podjetniška ideja. Dejstvo je, da na našem območju izginja poklic tesarja. Dejstvo je, da iz našega območja odhaja les, s katerim so naši predniki gradili in dejstvo je, da je modni trend postavljanje montažnih hiš, ki pa niso nič drugega kot boljši ali slabši primer hiše po principu 'naredi si sam'«.*
- **Ignac Gorjanc** – *»Bovška ovca ima dobro volno, samo odnos do rokovanja z njo moramo spraviti na višji nivo. Kot vemo, je tekstilna industrija pri nas praktično propadla. S tem izginjajo tudi zelo pomembna znanja, od surovine do tkanja in naprej do končnega izdelka. V tej branži so potenciali sicer zelo omejeni, ker je pritisk iz tretjih držav z nizkocenovnim blagom ogromen, vendar so tržne niše. Težje bomo v tej branži zaposlili večje število ljudi, nekaj delovnih mest pa lahko kljub temu obdržimo.«*
- Mag. **Aleš Lisac** (na fotografiji) nam je predstavil številne marketinške poteze. *»Marketing je za prodajo in prepoznavnost nekega izdelka ali storitve izrednega pomena. Pravi marketinški prijemi ob pravem času so lahko bolj učinkoviti od samega izdelka. Iz tega vidika so lahko tudi zelo nevarni, saj ljudi zavajajo in jih odvračajo od tistih stvari, ki bi jih pravzaprav ljudje morali opaziti.«* Na vprašanje o razvojnih možnostih na Bovškem je Lisac odgovoril: *»Bovec ne potrebuje nič drugega kot dobrega vodjo, ki mu bodo ljudje zaupali in sledili«.*
- **Iztok Altbauer**, direktor Združenja slovenskih naravnih zdravilišč, je na predavanju Priložnosti za razvoj naravnih zdravilišč na podeželju dejal: *»Svetovne zapovedi v termalnem turizmu narekujejo zdrave hotele (od samega načrtovanja, gradnje do vsebin), ponovni vzpon termalne vode in njene uporabe za specifične zdravstvene težave, vračanje wellnessa k njegovi prvobitni obliki, v ospredje pa prihajajo programi, s katerimi naredimo nekaj zase.«* Vse skupaj je tako strnil v *»um, zdravje in narediti nekaj zase«.*
- **Boris Koprivnikar** iz Skupnosti socialnih zavodov Slovenije je na delavnici na temo socialnih storitev na podeželju poudaril: *»Na podeželju se še vedno soočamo s problemom izseljevanja mladih in hitrim staranjem prebivalstva. Cilj ukrepov na področju socialnega varstva je obdržati starejše ljudi na domu in jih aktivirati. Zato potrebujemo celovite storitve socialne oskrbe. Veliko priložnosti za zaposlitev predstavljata osebna pomoč in pomoč na domu. Za finančno perspektivo 2014–2020 v Evropski uniji napovedujejo osem milijonov novih delovnih mest na področju osebne pomoči, prevozov, čiščenja in likanja, nakupov, vrtnarjenja, popravil ter druženja s starejšimi, ki prebivajo v stanovanju.«*

Besedilo in foto: **Peter Domevščček**, LAS za razvoj, Posoški razvojni center

Občina Bovec

Nova šola in vrtec kraju v prid ter ponos

Ste vedeli, da imajo po novem na Žagi dvigalo? Pa ne samo to! Imajo tudi novo telovadnico, novo kuhinjo, nadvse zanimiv podstrešni prostor, ki lahko služi različnim namenom, da o novih prostorih, prilagojenih otrokom, ki obiskujejo vrtec in šolo, niti ne zgubljam besed. Drugače povedano, majhna vasica, ki leži na sotočju Učje in Soče, od zadnjih šolskih počitnic dalje razpolaga z novim, sodobnim in energijsko varčnim ter potresno varnim lesenim objektom, ki je zrasel v pol leta.

Kot je v uvodnem nagovoru na odprtju novega vrtca s šolo povedal direktor izvajalskega podjetja Jelovica **Iztok Ribnikar**, Bovška navdušuje s svojo značilno alpsko krajino in izrednimi naravnimi lepotami. Zato so skupaj s projektantom ob izgradnji čutili poseben izziv in hkrati veliko odgovornost, da postavijo objekt, ki bo na eni strani posnemal značilno bovško arhitekturo, na drugi pa se bo nevsiljivo, vendar prepoznavno vklopil v sam kraj. Danes lahko vidimo, da je izvajalcem v sodelovanju z občino in drugimi akterji to vizijo uspelo uresničiti, saj objekt krajanom ne bo samo v veliko korist, ampak tudi v ponos in okras. Navdušenja nad novo pridobitvijo v občini ni skrival niti bovški župan **Siniša Germovšek**, ki je 14. marca na uradnem odprtju novega objekta povedal, da lahko naložbo v višini 1.870.000 evrov, od katerih je občina iz proračuna zagotovila okoli 1.300.000 evrov lastnih sredstev, v današnjih časih štejemo za velik podvig. Ob tem je poudaril, da bodo žal v prihodnosti takšne naložbe bolj redke, saj se občinam zmanjšujejo investicijska sredstva za lokalno infrastrukturo. Kljub zadovoljstvu pa ni skrival razočaranja nad potezo države, ki v zadnjem času buri duhove širom po Sloveniji. *»Za naš dosežek, da smo zagotovili otrokom odlične pogoje za bivanje in delo, bomo nagrajeni s plačilom nepremičninskega davka, katerega slabo dognana uvedba, bo tako in tako na celotni črti povzročila veliko glavobola in nesreče!«* je ob koncu nagovora odločno pripomnil župan Germovšek.

***URADNO ODPRTJE NOVEGA VRTCA IN ŠOLE** – Ob prisotnosti župana občine Bovec* **Siniša Germovška** *in ravnatelja OŠ Bovec* **Iztoka Kenda** *sta trak prerezala učenca* **Tia Žagar** *in* **Jan Hozjan**, *v pomoč pa jima je bila še* **Lara Škander**, *ki obiskuje tukajšnji vrtec.*

Več o dogajanju na uradnem odprtju novega vrtca in šole ter simpatično pripravljenem spremljevalnem kulturnem programu si lahko preberete v prispevku na novi bovški občinski spletni strani *MojaObcina.si – Bovec* (http://url.xgroup.si/4E3h).

Besedilo in foto: **T. Š. F.**

Tradicionalno srečanje Slovencev Videmske pokrajine in Posočja

Letošnje srečanje Slovencev Videmske pokrajine in Posočja, že 44. po vrsti, so v začetku leta gostili Bovčani. Začelo se je z okroglo mizo v ***Stergulčevi hiši***, kjer so se župani obmejnih občin in predstavniki drugih institucij z obeh strani meje pogovarjali o štirih pomembnih temah, in sicer o gradnji daljnovoda Okroglo–Videm, smučišču Kanin, čezmejnih projektih in stoletnici prve svetovne vojne. Dve uri trajajočo razpravo so sodelujoči zaključili z naslednjimi sklepi:

- če je z vidika energetske oskrbe povezava med Slovenijo in Furlanijo - Julijsko krajino potrebna, pozivajo ***vladi Republike Slovenije*** (RS) in ***Republike Italije***, da najdeta alternativno rešitev, ki se bo izognila Zgornjemu Posočju, Benečiji in Čedadu, ki je na seznamu kulturne dediščine UNESCO;
- pri reševanju problematike smučišča Kanin morajo partnerji z obeh strani gore odigrati aktivno vlogo in intenzivno sodelovati pri prenovi smučišča ter ponovnemu zagonu obstoječih naprav;
- vsi prisotni so se zavezali, da bodo sodelovali pri oblikovanju programa čezmejnega sodelovanja, ob tem pa Vladi RS predlagajo, da svoje mesto v tem programu dobi tudi *Sklad malih projektov*;
- v obdobju 2014–2018 se bodo spominjali dogodkov ob stoletnici prve svetovne vojne. Partnerji iz Posočja in Videmske pokrajine bodo sodelovali pri čezmejnih razpisih in skupaj pripravljali prireditve v spomin na dogodke izpred stotih let.

Slovesni dogodek s kulturnim programom se je odvijal v ***Kulturnem domu Bovec***. Goste je najprej pozdravil župan Občine Bovec **Siniša Germovšek**. Slavnostni govornik je bil predsednik Državnega zbora RS **Janko Veber**. V svojem govoru je poudaril, da se premalo zavedamo, kolikšen trud je v zamejstvu potreben za ohranitev slovenske identitete in jezika. Poudaril je tudi pomembno vlogo, ki jo slovenska manjšina odigrava pri krepitvi čezmejnih stikov.

Predsednik Državnega zbora RS Veber se je pred začetkom novoletnega srečanja v bovški knjižnici sestal s pokrajinsko predsednico Slovenske kulturno-gospodarske zveze za Videmsko pokrajino **Luigio Negro** in predsednikom videmskega odbora Sveta slovenskih organizacij **Giorgiom Banchigom**.

Na slovesnosti so podelili tudi tri Gujonova priznanja. Priznanje je imenovano po dolgoletnem župniku **Pasqualu Gujonu**, ki je bil simbol pokončnega, klenega in ponosnega Slovenca plemenitih dejanj, ki se je boril za svoje malo ljudstvo, za strpnost in prizadevanje za sožitje Slovencev, Furlanov in Italijanov. Nagra-

NA OKROGLI MIZI, KI JE POTEKALA V OKVIRU SREČANJE SLOVENCEV VIDEMSKE POKRAJINE IN POSOČJA**, so se udeleženci z obeh strani meje pogovarjali o štirih pomembnih temah, in sicer o gradnji daljnovoda Okroglo–Videm, smučišču Kanin, čezmejnih projektih in stoletnici prve svetovne vojne.* ***Foto: arhiv Občine Bovec

do podeljujejo izjemnim posameznikom in ustanovam za ohranjanje slovenskega jezika in kulture v slovenski skupnosti v Italiji. Letošnje so namenili ***Inštitutu za slovensko kulturo iz Špetra***, in sicer za trajno skrb za slovenski jezik in kulturo. Drugi dve priznanji sta šli v roke **Allesandra Omana** iz Kanalske doline, ki si je kot župan občine Naborjet – Ovčja vas prizadeval za ohranitev slovenskega jezika in kulture v Kanalski dolini, ter **Mileni Kožuh**, ki je s svojim strokovnim in zasebnim delom veliko naredila za ohranitev kulture in jezika ter kulturne dediščine Terske doline.

Zdravko Likar, načelnik Upravne enote Tolmin

Izgradnja nove mrliške vežice

Gradnja mrliške vežice v Čezsoči je bila zaključena konec lanskega leta. Končna vrednost gradbenih in obrtniških del ter izgradnja komunalnih priključkov je dosegla 121.000 evrov. Naložba je bila v celoti financirana iz lastnih sredstev ***Občine Bovec***. Decembra je bil opravljen tehnični pregled, mesec kasneje pa je ***Upravna enota Tolmin*** izdala uporabno dovoljenje.

Letos se v proračunu ***Občine Bovec*** načrtujejo sredstva za nakup potrebne opreme in zunanjo ureditev v višini 6.000 evrov. Po vzpostavitvi katastra pokopališča v Čezsoči bo upravljanje vežice in pokopališča prevzela ***Komunala Tolmin, d.o.o.*** Nedvomno ima ***Krajevna skupnost Čezsoča*** veliko zaslug v prvih fazah gradnje, predvsem pri pridobivanju zemljišč, sodelovanju pri pripravi dokumentacije in v času izvajanja gradbenih del.

Milojka Kranjc, Služba za gospodarstvo in gospodarske javne službe, Občina Bovec

Poslovila se je Pircuwa Darinka

Nedavno se je v 104. letu starosti poslovila naša najstarejša občanka **Darinka Kravanja**, po domače Pircuwa. Njeno bogato in zanimivo življenje bi sodilo v zajeten roman (*op. ured.* o njej smo pisali tudi v ***EPIcentru***). Bila je drobne postave, a neizmerno velikega srca, bistrega uma, neizčrpnega spomina in iskrivega značaja. Navduševalo nas je njeno poznavanje preteklosti Bovške in natančno prikazovanje dogodkov. Slikovito je opisovala tako preproste kot znamenite osebnosti, ki jih je srečevala v domači gostilni. Iz njenega spomina na **Julijusa Kugya**, ki je ob svoji obiskih Julijskih Alp vedno prenočeval pri Pircuwih, smo lahko razbrali simpatijo in naklonjenost.

Darinka je bila nepresahljiv vir podatkov o naši dolini, branilka bovške identitete, tradicije in kulture. Zavednost in pripadnost koreninam je bilo družinsko izročilo, ki se je kazalo v delovanju na vseh področjih, od čitalništva do različnih društvenih dejavnosti. Vrsto let je delala v knjižnici, veliko knjig pa je imela tudi doma – Pircuwa družina jih je zazidane na podstrešju rešila pred ognjem medvojnega fašističnega preganjanja vsega slovenskega. Pri spoštovanju dediščine je bila dosledna in nepopustljiva. Če je bilo treba, se je iz drobnega vrabčka prelevila v levinjo in se odločno postavila za svoj prav.

DARINKA KRAVANJA, PO DOMAČE PIRCUWA, *je bila nepresahljiv vir podatkov o naši dolini, branilka bovške identitete, tradicije in kulture. Leta 2010 je kot najstarejša Bovčanka odprla muzejsko zbirko Zgodbe Stergulčeve hiše.* ***Foto: Mateja Kutin***

Staro in mlado je opozarjala na napake, na napačno rabo besed, krajevnih imen in česar koli, kar je štela za nepotrebno izkrivljanje in odstopanje od žlahtnega izročila prednikov. Izročilo je imela preveč rada, da bi molče dovolila njegovo zanemarjanje in brezbrižnost do njega.

Ko je Darinka ob priložnostnih javnih nastopih prišla do besede, je na svoj hudomušno piker način povedala marsikaj, tudi kritičnega. Vpijali smo njene besede. Tistemu, ki je bil voljan poslušati, je povedala veliko zanimivega. Danes bi rekli, da je leta in leta promovirala Bovško – na najbolj žlahten način.

Skromni Darinki pa ni bilo do priznanj. Najbrž so se je tudi zato izogibala v velikem loku. Odgovora na to, zakaj tudi v visoki starosti ni bila deležna zaslužene časti, ne poznamo. Prepričan sem, da je bilo to nehote, zgolj zato, ker smo Darinko samo po sebi jemali kot nekaj pristnega in dragocenega. Spregledali smo, da priznanja pomenijo tudi spoštovanje, ponos in zahvalo. Bolj kot vse našteto je bilo Darinki pomembno, da se bogata dediščina in izročilo ne prepusti pozabi.

Darinka Pircuwa, ki je že v času svojega življenja postala živa legenda na Bovškem, bo kot taka tudi živela dalje – v naših srcih in spominu.

Siniša Germovšek, župan Občine Bovec

»Narove sbet« na 17. tradicionalni pustni povorki

Na pust v Logu pod Mangartom ne čakajo nestrpno samo otroci, ampak tudi njihovi starši in ostali. Priprave

NOVA MRLIŠKA VEŽICA V ČEZSOČI *ima od začetka letošnjega leta tudi uporabno dovoljenje.* ***Foto: Dušan Čopi***

LOŽANSKI NAROBE SVET. Foto: Romeo Černuta

navadno stečejo mnogo prej in združijo večji del vasi, staro in mlado. Zadnja leta se pripravljajo aktualne tematske maske, ki opozarjajo na problematiko v kraju in širši regiji. Zanje je treba veliko idej in dela.

Kot običajno je tudi letošnja, že 17. povorka na pustno soboto krenila izpred Motela Encijan do Hotela Šola, kjer je sledil šaljiv govor in nekaj praktičnih prikazov. Pravzaprav dandanes ni nobena stvar več prava in je prava samo, če je narobe. Prej ali slej je tudi narobe svet. Tudi v Logu. Tako smo s pomočjo senenega topa izdelovali seno in dodali novo ponudbo – smučanje na senu, ki je pravo, sušeno samo na soncu. Imeli smo svoje sonce in vlečnico, ki je delovala na seneni in sončni pogon. Ker je bilo seno nežno, se je teptalo klasično, nožno. Iz sena so se izdelovali senožaki. Drobnici v Logu, ki ima sena že polne riti, pa smo začeli kositi sneg. Sledil je prikaz ročne košnje snega v strmini, v ravnini pa z legendarno gorsko kosilnico alpina. Brhke grabljice in kosci so nato sneg obrnili in ga zložili v snežne ustrgače. Kot se za podobno težka opravila spodobi, smo na koncu skupaj z udeleženci spili kozarček in ponudili pustne krofe. Neuradni del povorke in veselo pustno rajanje se je nadaljevalo še dolgo v noč.

Na pustno nedeljo je šel od hiše do hiše sprevod prek 20-ih otroških pustnih mask v spremstvu staršev. Spomladi se za ustvarjalce pustne povorke obeta družaben piknik. ***Turistično društvo***, ki je bilo organizator pustovanja, pa se že nadeja prihodnje povorke, ki bo polnoletna.

Peter Mlekuž, predsednik TD Log pod Mangartom

Pod Mangartom složni in uspešni

Medtem ko se marsikje že dodobra prebuja pomlad, v dolini pod Mangartom počasi kopnijo še zadnje kopice snega. Zaključuje se nadvse uspešna (skupna) zimska sezona. Že konec lanskega poletja je začela tleti ideja, da gostom in obiskovalcem tudi pozimi skupaj ponudimo najboljše, kar nam dolina pod Mangartom omogoča ter da vse danosti kar najbolje izkoristimo. Složno smo skupaj stopili ***športno*** (ŠD) in ***turistično društvo*** (TD), ***krajevna skupnost*** (KS), ***Encijan d.o.o.*** ter ***Mangrt Razvojna zadruga z.o.o.*** Slednja je do jeseni 2013 priskrbela dva snežna topova, ki tudi v zelenih zimah omogočata izdelavo kompaktnega snega. Poleg tega je zadruga del sredstev, ki jih zbere s pobiranjem ekološke takse na mangartski cesti, namenila zamenjavi azbestnega pročelja na planinski koči na Mangartskem sedlu in nakupu novega kombija, ki služi predvsem za prevoz zaposlenih v Bovcu, saj z izjemo šolskega avtobusa ni javnega prevoza.

ŠD je bdelo nad tekaško progo. Jeseni je priskrbelo varovalne mreže in opravilo čiščenje grmičevja, kjer je kasneje potekala proga. Pozno jeseni smo izvedli delovno akcijo še na smučišču Encijan. Očistili smo grmičevje, postavili varovalne mreže in usposobili vlečnico. Od novembra dalje smo čakali primerno nizke temperature, da se lahko začne izdelava snega. Kljub številnim zapletom in neprimernim temperaturam je januarja le uspelo narediti prvi umetni sneg. Šele z obilno pošiljko naravnega snega konec omenjenega meseca zimska sezona ni bila več vprašljiva.

Medtem se je odvilo že nekaj dogodkov, ki jih je v sodelovanju s KS, ŠD in ***prostovoljnim gasilskim društvom***

Utrinki

DOLINA SOČE V PRIČAKOVANJU OKOLI TISOČ KOLESARJEV

München (Nemčija) **–** Na sejmu F.R.E.E. za Outdoor turizem, ki je februarja potekal v Münchnu, se je promoviralo tudi Dolino Soče. Poleg predstavitve posameznih turističnih ponudnikov pri nas, je med nemško govorečimi ljubitelji kolesarstva ogromno zanimanja požel tudi nov vodnik Trans Slovenia. V njem je podrobneje opisana trasa, ki vsem ljubiteljem »pedaliranja« v naravi predstavlja kondicijski izziv.

Avtor in »guru« gorskega kolesarskega turizma v Evropi **Ulrich Stanciu – Uli** je zamisel o vzpostavitvi trase po Sloveniji želel izpeljati že leta 2011. Zadeva je na plodna tla padla aprila lani, ko se je s pomočjo čezmejnega projekta iCON v okviru konference Bike Alpe Adria zbral tim, ki je vse do minule jeseni dejavno pristopil k sami izvedbi: prekolesaril celotno traso, določil njene GPS koordinate, poskrbel za ustrezno promocijo in traso umestil v interaktivno mrežo kolesarskih poti po Evropi.

Jože Rovan, predsednik Komisije za turno kolesarjenje pri Planinski zvezi Slovenije, in kolesarski vodnik **Andrej Bandelj** sta bila glavna pobudnika trasiranja. Ožjemu timu sta se pridružila tudi **Jan Klavora**, vodja združenja Bike Alpe Adria, ki je bdel nad logističnim in turističnim delom izvedbe, medtem ko je koordinacijo prevzel predsednik Slovenske kolesarske mreže **Matej Obu**.

JAN KLAVORA, *VODJA ZDRUŽENJA BIKE ALPE ADRIA, IN* VESNA KOZAR, *VODJA PROJEKTA iCON NA POSOŠKEM RAZVOJNEM CENTRU,* *med listanjem po novem vodniku Trans Slovenia, ki je namenjen nemško govorečim ljubiteljem kolesarjenja. Trans Slovenia kolesarjem na svoji poti nudi nepozabna doživetja. Ti bodo lahko uživali v lepotah Alp, se hladili ob bistri Soči, pokušali dobrote Brd in Krasa ter na koncu poti zaplavali v Jadranskem morju.* ***Foto: Tatjana Šalej Faletič***

Junija so člani omenjenega tima ob pomoči strokovnih sodelavcev **Petra Dakskoblerja** in **Pie Peršič** trasirali prvi del proge, julija drugi del, septembra pa so celotno kolesarsko traso po zahodni Sloveniji dodali v mrežo evropskih gorskih kolesarskih poti, ki je na ogled na spletni strani www.bike-gps.com. Za vse, ki se boste podali na Trans Slovenia, naj povemo, da ta poteka od Arnoldsteina (Tromeja) čez Kranjsko Goro, Bovec, Kobarid, Tolmin, Brda, Novo Gorico, Kras vse do Pirana.

Kot pika na i je v začetku letošnjega leta na skoraj sto straneh izšel tudi nemški vodnik z istoimenskim naslovom Trans Slovenija, v katerem je avtor Uli Stanciu omenjeno traso predstavil v sliki in besedi. Vodnik je premierno predstavitev doživel 6. februarja v Nemčiji, kasneje pa navdušil številne ljubitelje kolesarstva na omenjenem sejmu. *»Kolikor mi je znano, je bilo že takoj po izdaji prodanih okoli sto tiskanih in 150 digitalnih izvodov vodnika ter več kot sto GPS koordinat celotne poti,«* zadovoljno pove Jan Klavora. Ob tem doda, da se na ta račun pričakuje, da bo letos promovirana trasa v naše kraje privabila najmanj tisoč kolesarskih turistov.

Kot zanimivost pa naj povemo še to, da si bo omenjeni tim od julija do septembra prizadeval za določitev GPS koordinat tudi na prvem delu trase Trans Slovenia, ki bo vzhod Slovenije povezala z zahodom.

Vesna Kozar in **Tatjana Šalej Faletič**

pretežno organiziralo TD. Za namene promocije je decembra pripravilo letake s ponudbo in dogodki. Od januarja do marca se je zvrstilo enajst kulturnih, zabavnih, potopisnih, filmskih in športnih dogodkov, nekateri pa zaradi neugodnih vremenskih razmer žal niso bili izvedeni. Vsi dogodki so bili za obiskovalce brezplačni in nepričakovano dobro obiskani.

S teptalnim strojem smučišča se je uredila in vzdrževala tekaška proga v dolžini okoli štiri kilometre, primerna za skate tehniko in klasiko – tako za začetnike kot rekreativce. Smučišče Encijan je majhen in prijazen smučarski center, primeren za prve zavoje na snegu, zato so bili najpogostejši obiskovalci prav družine. Na voljo je bila smučarska šola. Možna je bila tudi izposoja opreme. V neposredni bližini je bilo urejeno sankališče, saj sankanje po mangartski cesti, ki je ena najbolj priljubljenih sankaških prog, zaradi prevelike količine snega ni bilo možno. Poleg že naštetih zimskih dejavnosti je v okolici Loga pod Mangartom možnost za krpljanje, čarobne zimske sprehode, med katerim lahko v marsikaterem zaledenelem slapu opazite izkušene alpiniste. Gore pa v primernih pogojih ponujajo izvrstna pobočja za turno smučanje.

Po zaključku sezone bo sledila analiza izvedenih dejavnosti in odprava napak v prihodnje. Dober obisk in odziv nas spodbujata, da bomo z dejavnostmi nadaljevali tudi v poletni sezoni. Načrt imamo izdelan do jeseni, kažejo pa se že tudi prve ideje za prihodnjo zimo. K uspešno izpeljani sezoni sta pripomogli tudi ***Občina Bovec*** in že omenjena razvojna zadruga, ki sta nam omogočali uporabo večnamenske dvorane v Hotelu Šola ter ***LTO Bovec***, ki nam je omogočil sofinanciranje vzdrževanje tekaških prog in promocijske dejavnosti. Uspeha pa ne bi bilo brez članov društev in organizacij, ki so s svojim prostovoljnim delom pripomogli k pestremu zimskemu utripu domačega kraja ter vseh obiskovalcev, ki so se odzvali našemu vabilu na dogodke.

Peter Mlekuž, predsednik TD Log pod Mangartom

Navdušeni nad filcanjem

Med zimskimi počitnicami smo, poleg številnih drugih dogodkov v vasi, na ***Ekološki kmetiji Černuta***, ki je usmerjena v ovčerejo in slovi po prvovrstnem ovčjem siru ter skuti, pripravili začetno delavnico filcanja. Polstenje ali filcanje je proces, pri katerem ročno polstimo kosme volnenih vlaken. Poznamo dve tehniki polstenja: mokro in suho. Na tokratni delavnici smo spoznali mokri način. Pri tem nastane volnena polst ali filc. Izdelki iz filca so naravni, vedno unikatni in ščitijo pred vročino ter mrazom. Izdelujemo lahko copate, kape, torbe, nakit, mehke igrače in še veliko drugega.

IZDELKI IZ FILCA *so naravni, vedno unikatni in ščitijo pred vročino ter mrazom.* ***Foto: Irena Černuta***

Na delavnici smo pod vodstvom **Irene Černuta** izdelali volneno milo, ki zaradi volnenega ovoja omogoča nežen piling kože in hkrati ustvari čudovito peno, otroci pa so izdelali manjše okraske.

Delavnica, ki je bila primerna za vsakogar, je s prijetnim in ustvarjalnim druženjem navdušila vse udeležence. Zanimanje je bilo tolikšno, da smo jo celo ponovili. Prijetno presenečeni ugotavljamo, da bo v prihodnje treba organizirati še več tovrstnih delavnic.

Peter Mlekuž, predsednik TD Log pod Mangartom

Utrinki

DIJAKI GIMNAZIJE TOLMIN OBISKALI HIDRIIN TEHNOLOŠKI CENTER IN LIVARNO V KOPRU

Tolmin in **Koper** – Izbira študija in poklica je za mlade prav gotovo ena najtežjih odločitev. Kam in kako se vpisati, da bom dosegel želeni poklic, mi izbrani študij omogoča zaposlitev … so vprašanja, zaradi katerih so mnoge države, zlasti skandinavske, v svoje predmetnike vpeljale predmet poklicne orientacije in spoznavanja karierne možnosti v svoji okolici. V slovenskih šolah ni tovrstnega predmeta, zato si šole pomagamo vsaka po svoje. Na Gimnaziji Tolmin dijakom že v tretjem letniku ponujamo fleksibilen predmetnik. Teoretično delo dijaki povezujejo s praktičnim delom v različnih institucijah.

Mnogi dijaki, ki so izbrali naravoslovni modul, razmišljajo o študiju tehnike, zato jim poskušamo to področje kar najbolje predstaviti. Tudi zato ker kot edina srednja šola v Posočju v sodelovanju s Posoškim razvojnim centrom skrbimo za povezovanje svojih dijakov z njihovimi potencialnimi delodajalci. Najbolj intenzivno je sodelovanje s podjetjem Hidria AET d.o.o., ki smo ga razvili v aktivnosti za naravoslovno in tehnično usmerjene dijake. Te je ob polletju Hidria povabila na strokovno ekskurzijo v njen Tehnološki center in Livarno v Kopru. Dijakom so predstavili potek dela – od sprejema naročila do izdelave namenskih montažnih linij, strojev in naprav za avtomatizirane montažne procese, v livarskem obratu pa so si ogledali robotiziran proces od vlivanja aluminijastih sestavnih delov za avtomobile do končnega izdelka.

TOLMINSKI GIMNAZIJCI *v Hidriinem tehnološkem centru.* ***Foto: arhiv Gimnazije Tolmin***

Dijaki so tako spoznali način dela v podjetju, kadrovsko zasedbo in potrebe po kadrih, kar jim bo pomagalo pri odločitvah za nadaljnji študij, izbiro kadrovske štipendije ali pa kar stalne zaposlitve. Pozitivni odzivi z obeh strani potrjujejo smotrnost tovrstnega sodelovanja, zato ga bomo v prihodnje razširili tudi na druge zainteresirane delodajalce.

Mag. **Branka Hrast Debeljak**, ravnateljica Gimnazije Tolmin

Občina Kobarid

Kaj prinaša leto 2014 kobariškim občanom?

Proračun ***Občine Kobarid*** je sprejet. Kaj bo novega prinesel občanom, smo povprašali direktorja občinske uprave **Simona Škvora**.

Vse dokler se ni začelo govoriti o "usodnem davku na nepremičnine", je bilo videti, da bo letošnji proračun zadovoljil potrebe večine. Nato se je vse skupaj nekoliko zapletlo. Nam lahko za začetek orišete splošni finančni okvir proračuna? Kako je nanj vplival nov davek?

Poudaril bi, da je bil proračun pripravljen na realnih osnovah, ki jih pogojujejo predvsem aktualne večje naložbe v občini in nekatere spremembe pravnih podlag. Ob dejstvu, da je treba zagotoviti približno enak nivo financiranja tudi za vse druge predvidene dejavnosti in proračunske uporabnike, je proračun pripravljen kar dobro. V zvezi z davkom na nepremičnine je bila težava predvsem v nezadostnih informacijah s strani predlagatelja zakona in ***Ministrstva za finance***, kar je onemogočalo pripravo predloga. Na koncu smo se odločili, da v predlog vključimo finančno najbolj obremenilno varianto za občino, kar je predlog proračuna za drugo branje res do določene mere spremenilo in je bilo treba popraviti nekatere druge postavke.

Tudi letos bo občina največ sredstev iz proračuna namenila dvema naložbama, in sicer dokončanju gradnje novega vrtca z glasbeno šolo ter energetski sanaciji telovadnice in osnovne šole.

Oba projekta se letos zaključita in menim, da je to za občino ogromna pridobitev. Samo v letu 2014 je finančni vložek v oba vreden 1.652.000 evrov, pri čemer je treba poudariti, da gre za sofinanciranje s strani evropskih sredstev, brez katerih naložb, v takem obsegu in tako kratkem času, ne bi mogli izvesti.

Na osnovni šoli in telovadnici se vzporedno izvajajo tudi druga vzdrževalna dela, ki ne sodijo v sklop naložbe, so pa ob posegih v objekte smiselni – gre za manjša popravila, pleskarska dela, obnovo na omrežjih in podobno. Sredstva za ta del zagotavlja občina iz proračuna.

Obeta se tudi projekt čistilne naprave Breginj. Kakšna bo dinamika del?

Projekt se je napovedoval že dolgo in je zelo potreben. Kanalizacijski izpusti obremenjujejo okolje in močno vplivajo na kakovost Nadiže, ki jo obravnavamo kot eno ključnih razvojno-turističnih potencialov v občini. Projektiranje je bilo z gradbenim dovoljenjem zaključeno februarja, trenutno pa poteka izbor izvajalca del prek javnega razpisa.

Za to naložbo bomo v okviru regionalnih razvojnih programov kandidirali za evropska sredstva. Naložba je ocenjena na 650.000 evrov; v letu 2014 naj bi se zgradil objekt čistilne naprave, v letu 2015 pa obnovilo kanalizacijsko in vodovodno omrežje v Breginju ter nabavilo opremo za čistilno napravo. Zaključek del je predviden avgusta prihodnje leto.

Občina namerava s konkretnimi ukrepi spodbujati razvoj podjetništva. Kako?

Aprila začenjamo z ukrepom sofinanciranja obrestne mere za podjetja, ki smo mu namenili 6.000 evrov. Pripravljamo tudi bolj organiziran in sistematičen pristop v zvezi z možnostmi investiranja ter pridobivanja naložb v občino. Naš namen je, da bi obrtna cona v Kobaridu bolj zaživela. Je pa treba zagotovo nekoliko prečesati tudi cenovno politiko in konkurenčnost v primerjavi z drugimi območji ter regijami. Pripravljamo še sklop spodbud, ki bodo letos usmerjene predvsem v podajanje kakovostnih informacij za podjetnike. Želimo, da bi v Kobarid pripeljali kompetentne institucije, ki bi postregle z oprijemljivimi napotki in informacijami.

Po zadnjih naravnih nesrečah, žledu in plazu, so se sprožile razprave, vezane na urejanje cestnih povezav. Koliko denarja bo občina namenila za ureditev cestne infrastrukture in katere cestne povezave nameravate izboljšati?

Gre za kompleksno situacijo. Plaz, ki je zaprl povezavo med Kobaridom in Drežnico, je pokazal na zelo pomemben vidik – to je na rezervno pot. Drugje v občini je prehodnost nekako dovolj dobro zagotovljena (v sili tudi čez Italijo), na Drežniškem pa je težava bolj resna. Nujno je urediti povezavo Magozd–Trnovo, ki bi v takih primerih lahko služila kot zasilna pot.

Za samo investicijsko vzdrževanje cestne infrastrukture namenjamo letos 40.000 evrov in dodatnih 70.000 za naložbe v cestno infrastrukturo. Dodatno so sredstva namenjena tudi režijskemu obratu, ki je zadolžen za manjša vzdrževalna dela.

Poudaril bi, da pripravljamo podrobnejši načrt celoletnega vzdrževanja cest in načrt, v katerem bodo

Utrinki

ŽIVE MOJSTROVINE DRŽAVNEGA POMENA

Severna Primorska – Z namenom, da se zagotovi javna dostopnost in prenašanje izročila iz roda v rod, so na Ministrstvu za kulturo sprejeli odlok o živi mojstrovini. Med zadnje, s tem odlokom razglašene žive mojstrovine državnega pomena pri nas, sodijo Drežniški in Ravenski pust ter Cerkljanski laufarji. Ta laskavi naziv jim po novem med drugim omogoča tudi nominacijo za vpis na Unescov reprezentativni seznam ali register nesnovne kulturne dediščine človeštva.

Na pristojnem ministrstvu želijo s tem omenjene šege v predpustnem in pustnem času ohraniti na državni ravni ter širšo javnost dodatno opozoriti na uporabo značilnih tradicionalnih pustnih likov, njihovih oblačil in naličij. Za nosilca ohranjanja Drežniškega pusta so imenovali Drežniško fantovščino, pri Ravenskem pustu bo tudi v prihodnje nad njim bdela tako imenovana Fantovščina, medtem ko bo za ohranjanje Cerkljanske laufarije skrbelo Društvo Laufarija Cerkno. Strokovne naloge pri ohranjanju žive mojstrovine pa bo opravljal koordinator varstva žive dediščine v sodelovanju s krajevno pristojno organizacijo za varstvo premične dediščine.

ŠE PRED PUSTNIMI NORČIJAMI *so v Tolminskem muzeju sprejeli odlok, s katerim so Drežniški in Ravenski pust ter Cerkljanske laufarje razglasili za živo mojstrovino državnega pomena.*

Besedilo in foto: **T. Š. F.**

PREŠEREN JE KUL – KOBARIŠKI OSNOVNOŠOLCI PROSLAVILI SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK

Kobarid – Ob slovenskem kulturnem prazniku so osmošolci Osnovne šole (OŠ) Simona Gregorčiča

razvidne manjše vzdrževalne naložbe. Med pomembnejše zagotovo sodijo prenova starega mostu čez Nadižo pod Logmi, obnova in ureditev bankin na cesti Drežnica–Kobarid ter določene preplastitve na skoraj vseh lokacijah v občini. Letos sta predvideni še ureditev dela ceste Vrsno–Krn in lokalne ceste na Mlinskem.

Če se za trenutek še nekoliko pomudiva pri naravnih nesrečah. Nekaj denarja za odpravo posledic po naravnih nesrečah je v proračunih vedno predvidenega. Glede na letošnje pestro dogajanje že v prvi četrtini leta pa se človeku nehote zastavi vprašanje, ali ste predvideli dovolj sredstev?

Koliko je glede na nepredvidljivost narave dovolj? Najbolje bi bilo, da ta sredstva vsako leto ostanejo neporabljena. Letos smo predvideli 30.000 evrov za intervencije ob naravnih nesrečah. Trenutno še poteka poglobljena ocena škode, glavnino stroškov, ki so nastali ob samih intervencijah, bomo pokrili. Sicer pa iz tega naslova pričakujemo tudi nekaj državne pomoči.

V proračunu lahko zasledimo še kup zanimivih projektov, tudi čezmejnih. Za kakšne projekte gre, koliko so vredni in kaj nameravate z njimi urediti?

Vključeni smo v tri projekte, ki so povezani s kolesarstvom (Inter Bike, BIMOBIS, Regionalna mreža kolesarskih povezav Goriške), v Camis, ki je povezan z urejanjem in upravljanjem reke Soče, Enjoy tour ter ZBORZBIRK.

S SIMONOM ŠKVOROM**, direktorjem Občinske uprave Občine Kobarid, smo se pogovarjali o tem, kam bo občina letos usmerila svoja sredstva.* ***Foto: T. Š. F.

Slednji se ukvarja s kulturno dediščino med Alpami in Krasom. V naši občini bodo popisane in strokovno obdelane štiri zasebne zbirke, za katere bo pripravljen katalog ter promocijsko gradivo. Obnovljena bo Nježna hiša na Jevščku, kjer bo vzpostavljena informacijska točka. V okviru Camisa se bodo uredile preoblačilnice ob vstopno/izstopnih mestih ob Soči. Za vse omenjene projekte se v letu 2014 namenja 180.300 evrov.

Naj omenim še tri dvoletne projekte v vrednosti 411.300 evrov, ki se izvedbeno začnejo letos in se sofinancirajo iz ukrepa 322 s strani ***Ministrstva za kmetijstvo in okolje***. Gre za izgradnjo športnega in otroškega igrišča na Svinu, nakup opreme ter dokončanje okolice za večnamenski objekt v Drežniških Ravnah – tu se bodo vzpostavili info in e-točka, čajna kuhinja in kopalnica. Na Livku se bo izvedla celostna obnova nekdanje šole; prostori bodo namenjeni vaščanom, društvom, razvijati pa bo mogoče tudi podjetniško idejo.

Proračun se dotika tudi novega sistema parkiranja ob večjih turističnih zanimivostih. Kako se nameravate lotiti tega?

Parkiranje je ob najbolj obiskanih turističnih točkah že urejeno, je pa treba sistem v določenih segmentih izboljšati in popraviti. Dolgoročno bi morali slediti predvsem načelu zmanjševanja in umirjanja prometa do turističnih lokacij. Pripravljamo nov predlog parkirnega režima, nabor potrebnih del na posameznih parkiriščih, radi bi uredili parkirišče za obisk slapa Kozjak, prav tako se bo izvedel popis parkirnih mest oziroma možnost urejanja takih mest v posameznih vaseh in na nekaterih drugih lokacijah. Aprila nameravamo izvesti razgovor s trenutnimi in potencialnimi upravljavci parkirišč ter doreči vse potrebno za prihajajočo sezono.

Ko sva že ravno pri turizmu, se lahko dotakneva še informacijskih tabel. Te ste v preteklem letu v središču Kobarida že uredili. Kako je s tem po drugih krajih?

Izvaja se postavitev tabel med vasema Ladra in Krn. Zaključuje se elaborat za območje Breginjskega kota, kjer se po potrditvi elaborata s strani ***Direkcije RS za ceste*** letos predvideva postavitev tabel. Predvidevamo pripravo elaborata za območje Livškega in ob zadostnih finančnih sredstvih tudi postavitev tabel, sicer pa v letu 2015. S tem bi poenotili informacijsko opremljenost celotne občine.

Lani sprejet Občinski prostorski načrt (OPN) Občine Kobarid je predvidel tudi prostore za organiziranje taborov. Slišati je, da naj bi se ta območja uredila že letos ...

V večji meri so prostori, ki so namenjeni za organizirano taborjenje že urejeni s strani lastnikov parcel – največ jih je ob Nadiži. OPN je pri določitvi primernih prostorov za to dejavnost sledil dolgoletni dejanski rabi teh parcel. Predvidevamo obravnavo *Odloka o taborjenju v občini Kobarid*, ki bo sistemsko urejal določene vsebinske in procesne zadeve ter pravila v zvezi s taborjenjem. Odlok naj bi sprejeli in začeli izvajati še pred sezono taborjenja.

Če se vrneva v središče Kobarida. Kaj bo tu novega?

Smo v zaključni fazi pridobivanja gradbenega dovoljenja za parkirišče na Volaričevi ulici. Pripravlja se rešitev za ureditev boljše varnosti na prehodu za pešce na omenjeni ulici, kjer poteka tudi šolska pot. Letos bomo začeli tudi s projektiranjem Medgeneracijskega centra na prostoru nekdanje policijske postaje. Občina je oktobra lani pripravila projekt ureditve trškega jedra pred dializnim centrom in na območju tržnice. Bi pa bilo treba ponovno odpreti razpravo o celostni ureditvi trškega jedra.

Pred leti je bilo precej govora o neprofitnih stanovanjih, ki naj bi svoje mesto dobila v novo izgrajenem bloku za kulturnim domom. Kakšno je trenutno stanje glede stanovanjskih potreb?

Izvedli smo anketo o potrebah po novih stanovanjih. Dejstvo je, da stanovanj v Kobaridu ni in da bi tako naložbo potrebovali. Nadaljevali bomo razgovore s ***Stanovanjskim skladom RS*** in iskali pomoč tudi z njihove strani. Upamo, da nam bo rezultate uspelo analizirati čim prej in jih predstaviti javnosti.

Za konec poglejva občinsko upravo. Ob sprejetju delovnega mesta ste si zadali nekaj konkretnih ciljev, ki jih, kot ste omenili na zadnjem srečanju, nameravate letos uresničiti. Za kaj pravzaprav gre?

Nekaj sprememb smo uvedli že lani, letos pa je poudarek predvsem na racionalizaciji poslovanja v smislu zmanjševanja procesnih obremenitev in administrativnih stroškov. Izvedli bomo informatizacijo določenih procesov, ki bodo zagotavljali kakovostnejšo in hitrejšo storitev. Posodobljena bo glavna pisarna in elektronski arhiv dokumentov, vzpostavljamo baze nekaterih sistemskih podatkov, razmišljamo o vpeljavi elektronskega podpisa, prenavljamo občinsko spletno stran, kjer bo več podatkov dostopnih za občane.

Pripravila: **Tatjana Šalej Faletič**

Utrinki

Kobarid pod vodstvom razredničark **Nataše Špolad Manfreda** in **Urške Vončina Mlekuž** pripravili prireditev z naslovom Prešeren je kul, ki je navdušila do zadnjega kotička napolnjen kobariški kulturni dom. Prireditev, namenjena predvsem osnovnošolcem, je bila sestavljena iz predstavitve mnenj kobariških učencev o pesniku **Francetu Prešernu**, njegovem življenju in ustvarjanju, popestrili pa sta jo tudi dve glasbeni točki. Sledila je domiselna dramatizacija travestije z naslovom Urška, avtorja **Andreja Rozmana – Roze**, s katero so nastopajoči dokončno navdušili obiskovalce in s tem Prešerna še bolj približali mladim.

Nataša Špolad Manfreda,
OŠ Simona Gregorčiča Kobarid

LEDENA UJMA** je prizadela tudi občino Kobarid. **Foto: Nejc Šerbec

Februarska ledena ujma prizadela tudi Kobariško

Ledena ujma je zadnji januarski dan zajela tudi območje občine Kobarid. Takoj je bil aktiviran štab ***Civilne zaščite (CZ) Občine Kobarid*** in na terenu so ljudem pomagali gasilci, vzdrževalci javne infrastrukture, pripadniki Slovenske vojske in ekipa delavcev Elektra Primorska, na pomoč pa so jim priskočili tudi zunanji izvajalci gradbenih in elektromontažnih del ter posekov drevja.

Podrta drevesa so pod težo snega in žleda zaprla ceste do vasi na Livškem, Drežniškem, v Breginjskem kotu in vasi pod Krnom. Vasi na Kobariškem pa niso bile samo brez povezav z dolino, tudi brez električne energije. Posameznim vasem so bili za najnujnejšo uporabo zagotovljeni in dostavljeni agregati, ki so jih odstopili dobrosrčni ljudje iz Slovenije, sosednje Benečije in Avstrije. Ob tem ne gre pozabit na pomoč številnih domačinov, ki so intervencijskim skupinam pomagali pri ponovni vzpostavitvi prevoznosti cest.

V četrtek, 6. februarja, so Kobarid obsijali sončni žarki, ki so prinesli upanje in obenem grozo, saj so bile vidne prve, vse prej kot spodbudne posledice te naravne zimske katastrofe. Razmere so se nato začele postopoma umirjati in večina občanov je kmalu dobila elektriko iz omrežja. Izjema so bili prebivalci vasi Krn, ki so si električno energijo prek agregata zagotavljali vse do 3. marca do 13. ure.

Ledeni ujmi je sledilo močno deževje, ki pa razen plazu, ki se je sprožil na odseku ceste Kobarid–Drežnica, ni povzročilo večjih nevšečnosti (več o tem pa v prispevku z naslovom V pričakovanju sanacije).

V torek, 11. februarja, so pristojni revirni gozdarji Zavoda za gozdove Slovenije, Krajevne enote Bovec, opravili terenski ogled poškodovanih gozdov. Sporočili so nam, da je v pasu med 550 in 800 metri nadmorske višine poškodovanega kar 40–60 odstotkov drevja. Najslabše so jo po njihovi oceni odnesla drevesa na Miji, med vasema Logje in Breginj proti meji z Italijo, na območju vasi Libušnje, Vrsno, Krn ter Livek. Hlodovine za nadaljnjo tehnično obdelavo je po njihovem poročanju ostalo bore malo (le 30 odstotkov), največ lesa (70–80 odstotkov) je primernega za drva. Ker je škoda v gozdovih zelo velika, bo sanacija dolgotrajna. Večina poškodovanega drevja je v gozdovih v zasebni lasti, zato so pristojne službe vzpostavile stik z lastniki in skupaj z njimi iščejo rešitve glede nadaljnjih sanacijskih ukrepov.

K sistemskemu reševanju posledic, ki jih je ledena ujma povzročila na Kobariškem, sta pristopila ***Občina Kobarid*** in štab CZ Občine Kobarid. Skupaj s predsedniki krajevnih skupnosti (KS) sta zastavila terminski načrt in načrt dela odstranitve podrtega drevja ter lesa v petmetrskem vplivnem območju občinskih cest. Predsedniki KS so že stopili v stik z lastniki gozdov in se dogovorili o načinu ter rokih čiščenja podrtega drevja in vej. Občina si prizadeva, da se petmetrski pas ob občinskih cestah čim prej počisti in se tako zagotovi varna uporaba cest. »*Zavedamo se, da vsi lastniki tega ne bodo zmogli sami, zato jim bomo pri čiščenju vplivnega območja skušali pomagati*« je pojasnil direktor občinske uprave **Simon Škvor**.

Skladno z navodili ***Uprave RS za zaščito in reševanje*** je Občina Kobarid medtem vse občane že pozvala, da najkasneje do 12. marca oddajo izpolnjen in podpisan obrazec o oceni škode na kmetijskih zemljiščih ter gozdovih, povzročene po naravni nesreči. Okoli 320 oškodovancev je do roka prijavilo škodo v gozdovih, ki jo bodo ocenili na ***Zavodu za gozdove***, medtem ko je škodo na infrastrukturi pregledala in ocenila ***Komisija za ocenjevanje škode ob naravnih ali drugih nesrečah Občine Kobarid***. Ob tem je predsednik komisije **Marijan Stres** povedal, da je škoda in infrastrukturi ocenjena na skupno višino nekaj manj kot 60.580 evrov. »*Najslabše jo je odnesla infrastruktura na relacijah Vrsno–Krn, Kobarid–Drežnica, Breginj–Logje in Livek–Avsa*« je pojasnil predsednik komisije ter dodal, da so škodo že prijavili pristojnim državnim službam.

V marcu se je direktor občinske uprave Simon Škvor sestal s predstavniki društev, Zavoda za gozdove, Ustanove »Fundacije Poti miru v Posočju«, Lokalne turistične organizacije Sotočje ter drugimi akterji, s katerimi so se dogovorili za sistem dela in financiranje čiščenja turističnih poti v občini. Vse sile so usmerili v čiščenje tistih povezav, ki so pomembne za pretok v glavni turistični sezoni.

Ob nesreči, ki je prizadela občino, se kobariška županja **Darja Hauptman** v imenu Občine Kobarid in v svojem imenu iskreno zahvaljuje vsem, ki so na kakršen koli način pomagali pri odpravljanju posledic ledene ujme. Kot pravi, »*gre za plemenite junake, ki so našim občanom priskočili na pomoč, ko so to najbolj potrebovali*«.

Nataša Hvala Ivančič

V pričakovanju sanacije plazu

Plaz, za katerega predvidevajo, da je sredi februarja v zgodnjih jutranjih urah zdrsnil na glavno cestno povezavo med Drežnico in Kobaridom, zagotovo sodi med tiste z večjo razsežnostjo. Za lažjo predstavo naj povemo, da je na 40–50 metrov dolgo cestišče zdrsnilo več kot 100 kubičnih metrov zemlje, pomešane s kamenjem, koreninami in podrtimi drevesi, od katerih so posamezna v dolžino merila tudi 15–20 metrov. Prav ta lesni material, prepleten v razmočeno muljasto zemljo, je dal plazu neverjeten volumen. »*Če si se postavil ob nasuto gmoto, je ta od cestišča v višino merila štiri do pet metrov,*« se posledic plazu spominja poveljnik Štaba civilne zaščite (CZ) Občine Kobarid **Marjan Stres**.

Danes je stanje na plazišču po zagotovilih odgovornega geologa **Andraža Ceketa** stabilno, redno pa se ga bo spremljalo vse do končane sanacije.

V času nastajanja tega besedila geologi iz podjetja ***Corus inženirji d.o.o.*** pospešeno zaključujejo projektno dokumentacijo, ki bo obsegala celovito in trajno sanacijo območja plazu. »*Projektna rešitev bo na učinkovit in čim bolj naraven način pripomogla k stabilizaciji celotnega območja in za-*

STANJE NA PLAZIŠČU** je po zagotovilih odgovornega geologa **Andraža Ceketa** stabilno, redno pa se ga bo spremljalo vse do končane sanacije. **Foto: Andraž Ceket

gotavljala varen promet. V tem trenutku lahko rečem, da bo sanacija plazu temeljila na ozelenitvi območja in ureditvi odvodnje padavinskih voda, ki v močnejših nalivih izpirajo preperino s plazu na cesto. Nad cesto bo treba ublažiti naklon brežine. Tu in tam pa so predvidene še dodatne stabilizacije preperinskih mas s sidranimi mrežami in palisadami,« pojasnjuje geolog Ceket. Dodaja še, da je poleg že tako obsežne sanacije plazu na dveh odsekih iste ceste predvidena tudi zaščita ceste pred padajočim kamenjem, saj je po njegovi oceni problematika padanja skal na cesto veliko bolj pereča kot plaz sam. V ta namen je predvidena namestitev tako imenovanih varovalno lovilnih ograj, ki imajo *»sposobnost vsrkati velike količine energij, ki se sprostijo ob padcu kamnitega bloka.«* Pove še, da bodo ograje postavljene predvidoma na brežino nad cesto, kjer bodo prestrezale nevarne kamnite bloke in varovale promet na cesti.

Na vprašanje kdaj naj bi se sanacija začela izvajati, Ceket odgovarja, da bi bilo s sanacijo smotrno začeti čim prej, saj so glede na razmeroma veliko območje obdelave že tako ali tako za samo načrtovanje porabili več časa, kot so sprva predvidevali.

Plaz pa je posledično sprožil še valj razmišljanj glede interventne poti na relaciji Magozd–Trnovo ob Soči. Ta je prebivalcem petih vasi na Drežniškem v danem trenutku predstavljala edino prometno povezavo z dolino. Za njeno vzdrževanje in prevoznost s terenskimi vozili je v času intervencije skrbelo ***Prostovoljno gasilsko društvo Drežnica***. V želji, da se prebivalcem vasi na Drežniškem zagotovi normalen dostop v dolino, je ***Občina Kobarid*** za ureditev omenjene občinske ceste v letošnjem proračunu zagotovila sredstva.

Tatjana Šalej Faletič

Srečanje župnje z jubilanti, ženskami na vodstvenih mestih, nagrajenko JSKD in nagrajenimi mladimi glasbeniki

Župnja Občine Kobarid **Darja Hauptman** se je v začetku letošnjega leta srečala z društvi in ljudmi, ki sooblikujejo ter bogatijo življenje v občini. Praznovanje dneva žena je bilo kot nalašč za srečanje z damami na vodstvenih oziroma odgovornih delovnih mestih. Namen srečanja je bil, da se vsem za hip ustavi čas in da se dame spoznajo ter si izmenjajo izkušnje. Župnja je v svojem pozdravnem nagovoru poudarila pomen žensk v zasebnem in poslovnem svetu. Dame so srečanje pozitivno sprejele in izrazile navdušenje nad tovrstno izmenjavo izkušenj ter sklenile, da se bodo v prihodnje še srečevale.

USPEŠNI MLADI GLASBENIKI *so se z mentorji, starši in ravnateljico Glasbene šole* **Majo Klanjšček** *(četrta z leve) udeležili sprejema pri župnji* **Darji Hauptman** *(tretja iz leve).* ***Foto: arhiv Občine Kobarid***

Praznovale niso le ženske, temveč tudi društva. V letu 2013 so okrogel jubilej praznovali ***Prostovoljno gasilsko društvo Kobarid***, ***Turistično društvo*** (TD) ***Nadiža-Podbela***, ***Kulturno društvo MePZ Drežnica*** in ***TD Drežnica***. Ob njihovem jubileju jih je sprejela župnja, ki se je vsem članom društev zahvalila za trud, čas, energijo, požrtvovalnost in dobro voljo ter jim v spomin podarila kipec našega slavčka, pesnika **Simona Gregorčiča**. Uradni sprejem se je zaključil s prijetnim druženjem in izmenjavo izkušenj.

V mesecu praznovanj pa ne moremo mimo zborovodkinje **Vere Clemente Kojić**, ki je 15 let vodila ***Vokalno skupino Breginj*** in v začetku leta prejela srebrno plaketo ***Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti*** za življenjsko delo na področju vokalne glasbe. Nagrajenko je sprejela tudi župnja in se ji zahvalila za ves trud ter delo in ji skupaj s pevkami pripravila prisrčen sprejem.

Mladi glasbeniki, kitarski duo v sestavi **Dee Manfreda** in **Uroša Terlikarja** z mentorico **Mirjano Antih Čebokli**, klavirski duo v sestavi **Lare Flander** ter **Karin Zuza** z mentorico **Hermino Jakopič** in trobentač **Matic Skočir** z mentorjem **Milošem Rijavcem** ter korepetitorko **Katjo Skočir**, so se po končanem državnem tekmovanju, kjer so zasedli odlična mesta, udeležili sprejema pri kobariški župnji. Ob doseženih rezultatih jim je čestitala in povedala, da je ponosna na njihove dosežke, v katere je vloženega veliko časa, znanja, truda ter dobre volje. *»Vse ure dela so poplačane z doseženimi rezultati, za katere gre velika zahvala tudi vašim mentorjem, ki vam podajajo znanje, ter staršem, ki vam stojijo ob strani, vas spodbujajo in podpirajo«* je poudarila župnja in vsem skupaj zaželela še veliko energije ter glasbenih dosežkov.

Nataša Hvala Ivančič

Mesec kulture

Tudi letošnji februar je bil na Kobariškem bogato kulturno obarvan. Ljubitelji knjig so v tednu slovenskega kulturnega praznika obiskali Kobariški knjižni sejem, ki ga je organizirala kobariška knjižnica. Kobariški osnovnošolci so se s predstavo Prešeren je kul poklonili slovenskemu pesniku **Francetu Prešernu** in v mesecu kulture premierno uprizorili gledališko predstavo Skrivnosti s šolskega veceja.

Zaradi slabih vremenskih razmer smo mesec kulture uradno odprli šele 14. februarja z Revijo pevskih zborov Zgornjega Posočja. Občinstvu se je na kobariškem odru predstavilo osem pevskih sestavov in zborov, vsak s tremi pesmimi po lastni izbiri. Revijo je organiziral ***Javni sklad RS za kulturne dejavnosti*** (JSKD) – ***Območna izpostava Tolmin*** s podporo vseh treh posoških občin, strokovno pa jo je spremljal profesor, skladatelj

DOMAČINI Z VRSNEGA *so v okviru Meseca kulture nasmejali občinstvo s priredbo komedije* **Marcela Francka** *Sreča na upanje.* ***Foto: arhiv Občine Kobarid***

in zborovodja **Walter Lo Nigro** iz zamejstva.

Glasbenemu petku je sledila gledališka sobota. Domačini z Vrsnega so nasmejali občinstvo s priredbo komedije **Marcela Francka** Sreča na upanje (Sreča na kredit). Veseloigra se norčuje iz sistema potrošniških kreditov in izpostavlja druge probleme vsakdanjega življenja, kot so stanovanjska stiska ter vmešavanje tašč v življenje mladih.

20. februarja so se v Špetru začeli sedmi tradicionalni Beneški kulturni dnevi pod geslom Benečija-Posočje: skupni slovenski kulturni prostor. Gosta večera – predstavnik Kobariškega muzeja **Željko Cimprič** in predsednik Ustanove »Fundacije Poti miru v Posočju« **Zdravko Likar** – sta ob letošnji stoletnici začetka prve svetovne vojne obiskovalcem predstavila kobariški ustanovi. Pogovor je povezoval **Antonio Banchig**, dogodek pa so popestrili pevci mešanega pevskega zbora ***Rečan***.

Naslednjega dne se je dogajanje preselilo v Kobarid, kjer je potekal pogovor s predsednico Inštituta za slovensko kulturo **Bruno Dorbolò**, podpredsednikom omenjenega inštituta **Giorgiom Banchigom**, arhitektko **Donatello Rutar** in tajnico društva Ivan Trinko **Lucio Trusgnach**, ki ga je vodil načelnik Upravne enote Tolmin **Zdravko Likar**. Gostje so predstavili interaktivni muzej ***SMO – Slovensko multimedijsko okno*** v Špetru, v katerem obiskovalec ni zgolj opazovalec, temveč glavni ustvarjalec pri odkrivanju vsebin. Zanimive moderne tehnologije predstavljajo pripoved in kulturno krajino od Julijskih Alp do Tržaškega zaliva. Gostje so se večkrat dotaknili zgodovine in problematike ohranjanja slovenskega jezika, h kateremu je odločilno vplivala ustanovitev dvojezične šole v Špetru. Predstavljen je bil tudi Trinkov koledar, ki nosi ime po velikem beneško-slovenskem narodnem buditelju **Ivanu Trinku**, ki si je prizadeval, da bi v Beneških Slovencih okrepil in ohranil narodno zavest. Lani je minilo 150 let od njegovega rojstva in v njegovo počastitev so v Čedadu poimenovali eno od ulic.

Namen Beneških kulturnih dni, ki so tudi letos potekali v soorganizaciji ***KD Stol Breginj***, ***Občine Kobarid***, ***Fundacije »Poti miru v Posočju«***, ***JSKD Območna izpostava Tolmin***, ***Inštituta za slovensko kulturo*** in ***Kulturnega društva Ivan Trinko***, ni le spoznavanje Benečije ter Posočja, temveč tudi želja po še boljšem aktivnem medsebojnem sodelovanju in povezovanju. To je v svojem pozdravnem nagovoru poudarila tudi županja Občine Kobarid **Darja Hauptman**. Večer so s pevskim nastopom popestrile ***Buške čeče***. Tridnevno srečanje se je zaključilo z nedeljsko gledališko predstavo ***Beneškega gledališča*** Hipnoza v priredbi **Marine Cernetig** in režiji **Marjana Bevka**.

Konec februarja smo prisluhnili predstavitvi barvne monografije o akademskem slikarju **Rudiju Skočirju**. Umetnik se je pred kratkim vrnil iz francoske prestolnice, kjer je več mesecev bival in ustvarjal. Nastala so dela, s katerimi po mnenju poznavalcev začenja nov slikarski opus. Z avtorjem se je o življenju v Parizu in doma ter njegovem delu pogovarjala umetnostna zgodovinarka **Nelida Nemec**. Dotaknila sta se tudi otroških let, ki jih je preživel v Kobaridu, nanje pa ga vežejo lepi spomini. Dogodek so z glasbenimi nastopi na klavirju in kitari obogatili učenci kobariškega oddelka Glasbene šole Tolmin.

Po letu dni smo v Kobaridu ponovno prisluhnili poznavalcu zdravilnih rastlin **Jožetu Majesu**, ki je predstavil svojo novo knjigo Zdravnik zdravi, narava ozdravi – 2. del in poslušalce poučil o zdravilnih rastlinah, njihovih učinkih, rastišču, času nabiranja ter načinih priprave čajev, mazil, tinktur ... Predstavil je novosti na področju zdravljenja z zdravilnimi rastlinami in takšen način zdravljenja najtežjih bolezni.

Mesec kulture, ki se je zaradi ledene ujme podaljšal v marec, smo zaključili z gledališko predstavo za najmlajše Pavliha noče v šolo, ki so jo odigrale mame in učiteljice ***Podružnične osnovne šole Kojsko***. Glavna lika zgodbe, Pavliha in Kljukec, sta skupaj z ostalimi igralci nasmejala otroke.

Nataša Hvala Ivančič

Praznovanje dneva žena

Občina Kobarid je letos že tretje leto organizirala koncert ob dnevu žena, ki je dan pred praznikom potekal v ***Kulturnem domu Kobarid***. Namenjen je bil vsem ljubiteljem filmske glasbe, posebna pozornost pa je bila namenjena vsem ženskam, ki osmega marca praznujejo svoj praznik. V Kobarid smo povabili mlade glasbenike Pihalnega orkestra Koper pod vodstvom dirigenta in muzikologa **Nejca Sukljana**, ki so obiskovalke in obiskovalce popeljali v Hollywood, v mesto, kjer so človeške sanje našle svoj filmski dom.

Koncert filmske glasbe so glasbeniki odprli s skladbo **Bojana Adamiča** Partizanska eskadrilja, udarno koračnico iz leta 1979. V nadaljevanju so občinstvo popeljali v svet dinozavrov, Jurski park in nazaj v pravljični svet škratov, vilincev, čarovnikov, orkov ter malih hobitov, Gospodarja prstanov in na največjo ladjo na svetu, na Titanik. Dotaknili so se sveta Disneyjevih junakov, Tarzana in Polarnega vlaka. Z gostoma večera, sopranistko **Štefico Stipančević** in tenoristom **Gregorjem Ravnikarjem**, smo se preselili na Broadway oziroma v muzikal Zgodba z zahodne strani in muzikal iz sredine petdesetih let prejšnjega stoletja Moja draga gospa. Vzdušje v dvorani je bilo fantastično, orkester je požel bučno ploskanje, dirigent pa je s svojo dirigentsko palico občinstvo nagradil z dodatnimi skladbami.

Občinstvo in nastopajoče je pozdravila ter vsem ženam ob prazniku čestitala županja Občine Kobarid **Darja Hauptman.** Svoj pozdrav je pospremila z besedami: *»Želim vam, da bi bile ponosne na to, da ste ženske, da bi se cenile in zavedale, da je vloga ženske velika in nepogrešljiva.«* S svojo prisotnostjo na koncertu nas je letos počastila tudi **Lilijana Kozlovič**, predsednica Pihalnega orkestra Koper in načelnica Upravne enote Koper.

Nataša Hvala Ivančič

OBČINA KOBARID JE OB DNEVU ŽENA PONOVNO ORGANIZIRALA KONCERT. *Mladi glasbeniki Pihalnega orkestra Koper so obiskovalce popeljali v svet filmske glasbe.* ***Foto: arhiv Občine Kobarid***

Občina Tolmin

***ŠOLSKI CENTER TOLMIN** še vedno čaka energetsko sanacijo. Če bi **Ministrstvo za infrastrukturo in prostor** dosledno upoštevalo kriterije, navedene v javnem razpisu iz leta 2012, bi bili prostori že v začetku tekočega šolskega leta pripravljeni na zimo.*

FEBRUARSKI ŽLEDOLOM** je prizadel tudi tolminsko občino. **Foto: Jože Dakskobler

Ministrstvo vendar odobrilo energetsko sanacijo šolskega centra

Potem ko je ***Ministrstvo za infrastrukturo in prostor*** marca lani neupravičeno zavrglo vlogo ***Občine Tolmin*** na *Javni razpis za sofinanciranje operacij za energetsko sanacijo stavb v lasti lokalnih skupnosti*, se je ta na sklep ministrstva pritožila prvič. Po še drugi pritožbi na ***Upravno sodišče v Novi Gorici*** je 18. marca letos uspela. Za energetsko sanacijo tolminskega šolskega centra bo tako občina prejela 2,3 milijona evrov nepovratnega evropskega denarja, naložba pa je v celoti vredna 3,3 milijona evrov.

Povzemimo, da se je Občina Tolmin septembra lani prvič pritožila na sklep ministrstva, ki je marca neutemeljeno zavrglo njeno vlogo na javni razpis, prek katerega bi pridobila sredstva za sofinanciranje energetsko učinkovite sanacije ***Šolskega centra Tolmin***. Glede na ugotovljeno vrsto napak je Upravno sodišče že takrat sklep ministrstva razveljavilo in mu ga vrnilo v ponoven postopek. Usmeritve sodišča so od ministrstva zahtevale popravek postopka ter upoštevanje, da so razpisni pogoji za pridobitev sredstev lastništvo nad objektom, neopravljanje gospodarske dejavnosti v njem in nepridobitev sredstev iz ***Sklada za regionalni razvoj***.

Ministrstvo je nato v drugem postopku s svojim sklepom vlogo občine znova zavrnilo, ta pa se je na odločitev spet pritožila. Z novo odločbo je Upravno sodišče 12. februarja še enkrat razveljavilo odločbo ministrstva in mu zadevo vrnilo v ponovno odločanje. V tretje je strokovna komisija razpisa pri odločanju v celoti sledila napotkom iz sodbe Upravnega sodišča in občina je le prejela dolgo pričakovani sklep ministrstva, da je njeni vlogi za sofinanciranje energetske obnove Šolskega centra Tolmin ugodeno in da je upravičena do nepovratnih sredstev v višini 2,3 milijona evrov. Kot določa sklep ministrstva, se *»o dinamiki sofinanciranja v letih 2014 in 2015 upravičenec in sofinancer dogovorita pred sklenitvijo pogodbe o sofinanciranju, in sicer na osnovi novelacije terminskega plana za izvedbo operacije«*.

Besedilo in foto: **Špela Kranjc**

Žledolom povzročil škodo v gozdovih, na cestah, elektroenergetskih napravah in drugih objektih

Februarski žledolom, ki je v večjem delu Slovenije povzročil ogromno škodo, je hudo prizadel tudi nekatera območja tolminske občine. Najhuje je bilo na Šentviški planoti, v Gorenji Trebuši, Tolminskem in Kanalskem Lomu. Razmere na terenu so ves čas spremljali člani občinskega štaba civilne zaščite (OŠCZ) pod vodstvom poveljnika **Jožeta Dakskoblerja**.

Po zadnjih ocenah je bilo na lokalnih cestah in javnih poteh na območju občine zaradi intervencijskih del dobrih 100.000 evrov stroškov. Znesek vključuje tako odpiranje cest in materialne stroške izvajalcev del kot nadomestila delodajalcem za izostanek gasilcev od dela. Slednji so se poleg drugih struktur civilne zaščite in nekaterih drugih ekip na terenu znova izkazali za nepogrešljive v težkih razmerah, ki prizadenejo občane.

Škoda na občinskih cestah je ocenjena na 350.000 evrov, od tega jo je žledolom največ povzročil na cesti v Tolminske Ravne (skoraj 60.000 evrov), veliko je je še na javnih poteh v Gorenji Trebuši in na Šentviški planoti ter na cesti v vas Čadrg. Na drugih objektih, kot so stanovanjske stavbe, hlevi in seniki, so njihovi lastniki prijavili dobrih 11.000 evrov škode, je sporočil občinski svetovalec za civilno zaščito in namestnik poveljnika OŠCZ **Jožef Uršič**.

Na območju tolminskega nadzorništva ***Elektra Primorska*** nastalo škodo zaradi večjih poškodb oziroma porušitev elektroenergetskih naprav ocenjujejo na dobrih 660.000 evrov. Kot rečeno, je žled najhujše razdejanje pustil predvsem v gozdovih, o čemer pa lahko več preberete v pogovoru z **Edom Kozorogom** iz tolminske območne enote Zavoda za gozdove RS.

Na naslednji seji OŠCZ, ki bo 20. aprila, bodo člani analizirali delovanje sistema zaščite in reševanja ter pripravili predloge za odpravo v zadnji ujmi ugotovljenih pomanjkljivosti.

Špela Kranjc

Najprej lesen mostiček, nato kamnita zložba

Potem ko je bila zaradi udrtega cestišča lokalna cesta Petrovo Brdo–Podporezen dobra dva meseca neprevozna, so jo v prvih dneh marca po sanaciji 40-metrskega poškodovanega odseka znova odprli za osebna vozila domačinov iz Podporezna.

Del asfaltnega cestišča, ki se je zaradi popolnoma razmočene podlage v zadnjih dneh minulega leta v celotni širini ugreznil, leži slabega pol kilometra nad križiščem z glavno cesto na Petrovem Brdu. Čeprav so odsek po prvem polzenju terena pod njim sanirali s pomočjo železniških

SANACIJA POŠKODOVANEGA ODSEKA CESTE PROTI PODPOREZNU JE ZAČASNA. *Pristojni iščejo trajno rešitev.* ***Foto: Borut Rovšček***

NA CESTI BAČA PRI MODREJU–DOLENJA TREBUŠA *bodo na štirih krajših odsekih hkrati v prihodnjih mesecih potekala dela za obnovo vozišče konstrukcije in ureditve skozi naselja. Prometni režim bo ostal podoben dosedanjemu, delovni čas bo ob delavnikih od 7. do 17. ure, delovne pa bodo povečini ostale tudi sobote.* ***Foto: Špela Kranjc***

tirnic, to ni preprečilo dodatnih poškodb, je povedal **Borut Rovšček**, ki je na Občini Tolmin zadolžen za investicije. Da bi bilo težav še več, je material, ki je zdrznil po pobočju, zasul bližnjo strugo potoka, voda in blato v njej pa sta ogrozila stanovanjsko hišo nižje ob glavni cesti skozi Petrovo Brdo. Zasuto strugo so nato znova odprli in se izognili nevarnosti, Podporezen pa je bil s postavitvijo 8-metrskega lesenega mostiča, ki so ga postavili čez poškodovan odsek, iz smeri Petrovega Brda nekaj časa dostopen le za pešce.

V zaselku Podporezen, ki leži tri kilometre nad Petrovim Brdom, živi 16 ljudi – del na območju občine Tolmin, del na območju občine Železniki. K iskanju čimprejšnje dokončne sanacije sta tako pristopili obe občini z županoma **Urošem Brežanom** in **Antonom Luznarjem**, ki se bosta pri tem skupaj poskušala dogovoriti tudi za pomoč države. Trenutna rešitev s postavitvijo kamnite zložbe namreč po Rovščkovih besedah ostaja začasna, dokler ne bodo pristojni pripravili projekta za trajno sanacijo. Do takrat izvedba tega 40-metrskega odseka v Podporezen ostaja makadamska, dela na njem pa se nadaljujejo na udrtih delih vozišča.

Špela Kranjc

Več kot polovica načrtovanih del že izvedenih

Direkcija RS za ceste (DRSC) je s prvo fazo celovite rekonstrukcije državne ceste na 6,5-kilometrskem odseku Bača pri Modreju–Dolenja Trebuša začela marca lani. Projekt, ki ga pretežno sofinancira ***Evropski sklad za regionalni razvoj***, bo predvidoma zaključen oktobra prihodnje leto, v tem trenutku pa je po informacijah službe za odnose z javnostmi na DRSC izvedenih več kot 60 odstotkov načrtovanih del.

»Izvajalec del je zaključil z obnovo ceste z zgornjim ustrojem v dolžini 600 metrov, uredil odvodnjavanje vozišča v dolžini 580 metrov, zgradil podporne in oporne zidove ter kamnite zložbe v skupni dolžini 1.290 metrov ter približno 370 metrov robnih vencev,« so povzeli na DRSC. Ob zaključku redakcije so bili na asfaltiranje pripravljeni avtobusno postajališče v smeri Ljubljane na Idriji pri Bači in par postajališč na Slapu ob Idrijci, poleg tega so bila že opravljena tudi gradbena dela za postavitev javne razsvetljave na območju naselij Bača pri Modreju in Idrija pri Bači. V nadaljevanju se bo izvajalec lotil obnove zgornjega ustroja ceste na 1,7 kilometra dolgem odseku, ki so ga z razširitvijo na to že pripravili.

Državna cesta, katere del je tudi omenjeni odsek, je ključna cestna povezava med Tolminsko in osrednjo Slovenijo. Mnogi se po njej dnevno vozijo na delo, čas vožnje pa jim zaradi več delovišč podaljšujejo delne zapore ceste in semaforji, ki urejajo promet. Kot pojasnjujejo na DRSC, se ti prilagajajo delu ceste, na katerem se izvajajo dela, zato je tudi več krajših zapor. Delne zapore so tako na odseku Bača pri Modreju–Dolenja Trebuša kot v nadaljevanju proti Cerknemu in Idriji postavljene tako, *»da gradnja nemoteno poteka po predvidenem terminskem planu in da je oviranje prometa čim manjše«*. Do sedaj so dela večinoma potekala po načrtih in brez večjih težav, čeprav je bila njihova intenzivnost v zimskem času manjša. Zidove in prepuste je izvajalec v tem času pretežno izvedel, v prihodnjih mesecih pa bodo po napovedih DRSC potekala dela za obnovo vozišče konstrukcije in ureditve skozi naselja, in sicer predvidoma na štirih krajših odsekih hkrati. Prometni režim bo ob tem ostal podoben dosedanjemu, delovni čas bo ob delavnikih od 7. do 17. ure, delovne pa bodo povečini ostale tudi sobote.

Špela Kranjc

Urejanje Prešernove in Kosovelove ulice v Tolminu teče po načrtih

S prvimi izkopi v okviru načrtovane ureditve Prešernove in Kosovelove ulice v Tolminu so izvajalci začeli v prvih dneh letošnjega leta, dela pa so do sedaj potekala po pričakovanjih oziroma kolikor so njihovo napredovanje dopuščale v začetku leta predvsem slabe vremenske razmere.

Kot je povedal **Borut Rovšček**, ki je na Občini Tolmin zadolžen za investicije, sta na Prešernovi ulici že položena kanalizacija meteornih vod in nov vodovod, na katerega so izva-

Utrinki

DRUŠTVA BOGATIJO ŽIVLJENJE V BAŠKI GRAPI

Baška grapa – Življenjski utrip zgornjega dela Baške grape pomembno oblikujejo društva. Kar enajst jih z raznoliko vsebino plete niti med vsemi generacijami. V prvih mesecih letošnjega leta so na občnih zborih

UTRINEK Z OBČNEGA ZBORA PLANINSKEGA DRUŠTVA PODBRDO *– Na fotografiji so letošnji dobitniki zahval Planinske zveze Slovenije.* ***Foto: Alenka Zgaga***

UREJANJE PREŠERNOVE IN KOSOVELOVE ULICE *poteka po načrtih in ob delnih zaporah ceste. Po zaključku del, ki je predviden konec maja, bosta po teh dveh ulicah potekala nov vodovodni in kanalizacijski sistem, urejena bosta javna razsvetljava in pločnik.*

POŠKODOVAN DEL PLOČNIKA NA DIJAŠKI ULICI *je zaradi varnosti sedaj ograjen, odsek pa naj bi bil predvidoma saniran do začetka poletnega festivalskega dogajanja pri Sotočju.*

jalci že priključili porabnike. V Kosovelovi ulici so zaenkrat izdelali samo nastavek vodovoda po ulici in mejni armiranobetonski zid z vrtcem, prav tako so takšen zid postavili pri priključku Ulice Simona Kosa na Prešernovo ulico. Po Rovščkovih besedah se bodo dela nadaljevala z izdelavo kanalizacije in postavitvijo javne razsvetljave ter nato z ureditvijo robnikov, pločnikov in cestišča – vse iz smeri Gregorčičeve proti Bazoviški ulici.

Dela potekajo ob delnih zaporah in če se bo le izšlo, bodo izvajalci na tak način tudi nadaljevali. Če bo treba v kakšnem primeru cesto zapreti, bodo stanovalce Prešernove in Kosovelove ulice o tem pravočasno obvestili, sicer pa bo investicija predvidoma zaključena do konca maja letos.

Besedilo in foto: **Špela Kranjc**

Varnost v času poletnih festivalov zaradi udora ne bo ogrožena

Udor ceste na Dijaški ulici v Tolminu, do katerega je zaradi razmočenega terena prišlo sredi januarja, je nevarno poškodoval pločnik in mrežno ograjo ob njem. Občina je zato ta del poti med šolskim centrom in objektom nekdanje igralnice Paradiso začasno ogradila ter tako pešce in promet z nevarnega območja odmaknila na drugo, nepoškodovano stran ceste. Pristojni na občinski upravi so sredi marca pridobili pripravljene načrte sanacije, ki predvidevajo betonsko ojačitev poškodovanega dela pločnika v dolžini 28 metrov in širini 4,2 metra. Ojačitev bo izvedena v trdnem terenu pod nivojem ceste, nad njo sta predvidena nasutje in nato asfaltna prevleka, uredili pa bodo še nov sistem drenaže za odvajanje meteorne vode. Kot so še povedali, naj bi izvajalec, ki ga bodo poiskali z javnim razpisom, z deli zaključil predvidoma do začetka festivalskega poletja pri Sotočju.

Besedilo in foto: **Špela Kranjc**

Študenti obravnavali možnosti prostorskega razvoja Tolmina

Možnosti prostorskega razvoja južnega dela Tolmina, in sicer območja športnega parka Brajda, Cvetja južno od šolskega centra ter festivalskega območja ob načrtovani obvoznici in na Sotočju s celotnim gozdnim prostorom na levem bregu Soče do po-

Utrinki

popisali zadnje liste v knjigah delovanja za leto 2013 in že nanizali prve vrstice za leto 2014.

Balinarski športni klub Rudi Bašelj Grahovo, Športno društvo Bača Podbrdo in Športno društvo Zarja Grahovo-Koritnica so zastavili pester program športnih dejavnosti. Prostovoljna gasilska društva (PGD) Podbrdo, Grahovo ob Bači in Rut-Grant so se aktivno vključila v odpravljanje posledic žleda na Tolminskem. PGD Grahovo deluje z novim vozilom GVV1 s tisočlitrskim rezervoarjem vode, ki so ga krstili konec minulega leta, v garažo PGD Podbrdo pa so februarja pripeljali vozilo GVGP-1 za gašenje gozdnih požarov. Vocal Bača Podbrdo je februarja nastopil na Reviji pevskih zborov Zgornjega Posočja, 27. aprila pa bo zapel na reviji Primorska poje v Informacijskem centru TNP v Trenti. Planinsko društvo Podbrdo bo v naslednjih dveh letih večino svojih dejavnosti usmerilo v zamenjavo strehe na planinskem domu na Črni prsti in izgradnjo čistilne naprave, za kar je pridobilo evropska sredstva. Veliko dela ga čaka tudi na planinskih poteh, kjer je zima pustila pravo razdejanje. Društvo Baška dediščina je januarja na sejmu Turizem in prosti čas v Ljubljani vabilo v Baško grapo, februarja pa je izdelalo in javno predstavilo strategijo razvoja Tematske poti Na svoji zemlji. Aprila bo društvo sedmič zapored organiziralo delavnico izdelave cvetnonedeljskih »puslov« in povabilo na filmski večer s Triglavskim narodnim parkom. Odmevno mesto na sezamu društev zasedata še Lovsko društvo Podbrdo in Turistično društvo Podbrdo (GM4O).

V gospodarsko osiromašeni Baški grapi prav društva s svojim prostovoljstvom izboljšujejo kakovost življenja in spodbujajo k ustvarjalnosti ter razumevanju med krajani.

Olga Zgaga, Društvo Baška dediščina

PORTUGALSKI DIJAKI SPOZNAVALI NAŠO KULTURO

Tolmin – Na Gimnaziji Tolmin smo v letošnjem šolskem letu prvič izvedli izmenjavo dijakov s šolo Colegio Guadalupe iz Lizbone na Portugalskem. Decembra je tam nekaj nepozabnih dni preživelo 14 tolminskih gimnazijcev in profesorjev, v začetku marca pa so nam obisk vrnili portugalski dijaki ter profesorji. ▶

PORTUGALSKI DIJAKI SO NA IZMENJAVI V POSOČJU *spoznavali našo kulturo in lepote Slovenije. Najbolj jih je navdušil sneg v Trenti.* ***Foto: Marko Pretner***

kopališča, so obravnavali študenti krajinske arhitekture in arhitekture. Svoje ugotovitve so nato predstavili tudi na delavnici v Tolminu. *»Dobra stran študentov je, da so neobremenjeni. V svoji nalogi predstavljajo možno vizijo razvoja mesta Tolmin in nas tako vse skupaj postavljajo pred velik izziv. Odločitev o razvojno tako pomembnem vprašanju pa se lahko sprejme le z vključitvijo vseh deležnikov in najširše javnosti ter po skrbnem tehtanju vseh argumentov,«* je jasen župan **Uroš Brežan**. Postopek, ki z javnimi razgrnitvami daje možnost vpliva najširšemu krogu ljudi, je sprememba Občinskega prostorskega načrta, ki lahko traja tudi nekaj let in o kateri nazadnje odloča občinski svet.

Študenti, ki so delovali pod mentorstvom docentke **Darje Matjašec** in asistenta **Nejca Florjanca** na Biotehniški fakulteti ter docenta **Jurija Sadarja** in asistentke **Ane Kreč** na Fakulteti za arhitekturo, so želeli preveriti možnosti za zamenjavo programov na območju Cvetja in Brajde, pri čemer morajo predlagane rešitve še vedno omogočati izvedbo festivalov. Z analizami so ugotovili, da bi bila zamenjava načrtovane soseske in obstoječega športnega parka smiselna. *»Soseska bi bila na območju obstoječega športnega parka ustreznejša, saj se bolje navezuje na mesto tako z vidika povezave mestnih funkcij kot z vidika boljše umeščenosti stavbnega fonda znotraj mestnega jedra, na robu mesta pa bi bile mestne funkcije od soseske preveč oddaljene, v času festivalov bi prihajalo tudi do konfliktov. Obenem bi imela stanovanjska soseska na območju obstoječega športnega parka boljšo osončenost kot na lokaciji južno od šole, to pa ima večjo veljavo pri bivanju kot pri športnem udejstvovanju,«* prednosti stanovanjske gradnje na območju Brajde pojasnjuje Matjaščeva. Na drugi strani bi se po ugotovitvah študentov športni park z lokacijo južno od šole bolje navezoval na odprte in zelene površine na Sotočju, ki že imajo rekreacijsko funkcijo. Kot še dodaja Matjaščeva, bi nova lokacija športnega parka omogočala umestitev različnih programov, ki so se na podlagi rezultatov ankete med prebivalci izkazali kot potrebni, na primer pokrit bazen, lokal itd.

STANOVANJSKA SOSESKA NA BRAJDI**, kot si jo med drugim predstavljajo študenti arhitekture in krajinske arhitekture na ljubljanski univerzi. **Render: Krizič in Mohorič

Študenti so pri svojih zasnovah oblikovali različne koncepte. Na območju Cvetja so tako predlagali nov športni park z nogometnim stadionom, s pokritim športnim bazenom in z okoliškimi športnimi igrišči. Park bi se s prehodom čez načrtovano obvoznico navezoval na festivalsko območje in Sotočje. Zasnove za območje Sotočja so morali študenti načrtovati tako, da ne bi onemogočale izvedbe festivalov. Prostor južno od načrtovane obvoznice so praviloma ohranjali za kmetijsko izrabo, na Sotočju in v gozdu na levem bregu Soče pa so načrtovali podrobnejše parkovne ureditve gozdnega značaja. Za območje Brajde so izdelali več predlogov nove stanovanjske soseske, katerih skupni značilnosti sta možnost fazne gradnje in velik delež zelenih površin. Stanovanjska soseska bi bila načrtovana kot tako imenovana stanovanjska kooperativa, kar pomeni, da bi posamezniki ali družine gradili skupaj, brez posrednikov in marž. Kot razlaga Matjaščeva, *»lahko gradijo sami, lahko pa lokalna skupnost in stanovanja oddaja kot kakovostne, ugodne in dolgoročne najemniške enote za svoje prebivalce. Prednosti stanovanjskih kooperativ so povezovanje skupnosti, cenovna ugodnost, ekološka gradnja, večja dostopnost stanovanj za mlade itd.«* Strne še, da so stanovanja oziroma objekti energetsko učinkoviti, urbanizem pa je načrtovan z velikim deležem zelenih površin, kar omogoča tudi lokalno preskrbo s hrano.

Špela Kranjc

Utrinki

▶ Med bivanjem pri družinah so portugalski dijaki lahko začutili utrip življenja v drugačni kulturi. Razkazali smo jim podzemni svet Postojnske jame in Ljubljano, ki jih je najbolj presenetila s čistočo ter mirnostjo. Ker živimo v najlepšem delu Slovenije, smo jim seveda pokazali tudi lepote naše doline. Najbolj navdušeni so bili nad snegom v Trenti. Kepanja, sankanja in valjanja po snegu se kar niso mogli naveličati. Za organizacijo čudovitega popoldneva, ki bo vsem dijakom ostal v trajnem spominu, je poskrbel **Marko Pretner** iz Informacijskega središča Dom Trenta.

Na gimnaziji smo prepričani, da si dijaki s takimi izmenjavami pridobijo neprecenljive izkušnje in spoznajo svet na drugačen, bolj pristen način. Glede na izkazano dobro prakso bomo to izmenjavo ponovili tudi v prihodnjem šolskem letu.

Lučka Uršič, koordinatorica mednarodne izmenjave

»TODOS CON TODO, TODO POR TODOS«

Vila-real (Španija) – Pravijo, da je svet kot knjiga in da kdor ne potuje, prebere le stran. Vendar pa se zgodbe tu ne pišejo v besedah, pač pa v spominih.

V začetku februarja smo se dijaki Gimnazije Tolmin v okviru projekta Comenius odpravili na izmenjavo v Viloreal v Španiji. Tam smo preživeli teden dni v raziskovanju španske kulture in navad. Ob prihodu v mesto smo se seznanili s svojimi španskimi partnerji, pri katerih smo stanovali, kasneje pa tudi z vrstniki iz Francije, Grčije, Belgije in Finske. Kljub nekaterim razlikam pa ni trajalo dolgo, da smo se ujeli. Sprejeli so nas medse, kot da bi se poznali že od malih nog, nas vodili na oglede in skrbeli za naše dobro počutje. Peljali so nas v tovarno za predelavo pomaranč, se z nami podali v gorati Castellon, spremljali nogometaše Villerreal FC med treningom, pozirali na čudovitih plažah Peñiscole in se sprehodili po slikovitih ulicah zgodovinske Valencie. Kljub utrujenosti so nas vsak večer peljali ven navezovat nove stike, kjer smo lahko preizkušali svoje na novo

TOLMINSKI GIMNAZIJCI** so na izmenjavi v okviru projekta Comenius raziskovali špansko kulturo in navade. **Foto: Lučka Uršič

Prizadete bodo vse dejavnosti v naravi

Čeprav nam dokončna ocena škode, ki je nastala po žledu, v času priprave tega prispevka še ni znana, lahko z zagotovostjo trdimo, da so jo v času od 31. januarja do 10. februarja, ko je Slovenijo dobesedno zaobjel žled, najslabše odnesli gozdovi. In prav o tem se bomo tokrat pogovarjali z Edom Kozorogom, vodjo tolminske območne enote, ki deluje pod okriljem Zavoda za gozdove Slovenije, kamor med drugim sodi tudi območje Zgornjega Posočja.

Če pobrskamo po statističnih podatkih iz leta 2011, izvemo, da Območna enota (OE) Tolmin, ki deluje pod okriljem Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS) zaobjema 222.939,82 ha površine – od tega 150.265 ha gozda. Sestavljena je iz šestih krajevnih enot, in sicer: ajdovske, bovške, cerkljanske, goriške, idrijske in tolminske. Za lažjo predstavo naj v uvodu povemo še to, da je izmed 14 enot omenjenega zavoda, OE Tolmin po gozdnatosti območja v slovenskem merilu na prvem mestu, saj ta znaša kar 67,4 odstotke.

Ko sva se o posledicah letošnjega žleda pogovarjala še pred samim intervjujem, ste omenili, da se gozdarji s tem naravnim pojavom velikokrat srečujete, da pa je razlika letošnjega žledoloma prav v njegovi razsežnosti ...

Res je, žledolomi se kot naravne ujme omenjajo že v starih gozdnogospodarskih načrtih iz konca 19. in začetka 20. stoletja. Predvsem v idrijskih gozdovih je ta pojav stalno prisoten vsaj enkrat v desetletju (recimo leta 1953, 1968, 1975, 1980, 1988, 1996). Najbolj obsežen je bil leta 1975, ko je bilo uničenih okoli 250.000 m^3 lesa, v slovenskem merilu pa je znan tisti iz leta 1980 v Brkinih, ko je bilo uničenih 674.000 m^3 lesa.

Letošnji žled pa je prizadel večji del Slovenije, največ v OE Postojna, Tolmin, Kranj in Ljubljana. Po zadnjih ocenah je bilo skupno uničenih okoli 7.000.000 m^3 lesa ... Že sami podatki dovolj zgovorno govorijo o razsežnosti letošnjega žledoloma.

Po prvih ocenah naj bi škoda samo v slovenskih gozdovih znašala okoli 194 milijonov, za dodatnih 129 milijonov evrov pa je škode na cestni, železniški in energetski infrastrukturi. Kako je z gozdovi na območju, ki ga pokriva OE Tolmin?

Ta ocena je bila za zdaj opravljena le na nivoju države na podlagi preliminarne ocene poškodovanosti, ki je bila v vseh gozdovih izvedena 17. februarja letos. Pravkar pa zavod zaključuje podrobnejšo oceno škode. Do 12. marca so morali lastniki oddati tudi obrazec za oceno škode v svojem gozdu, ki so jih zbirale občinske komisije – kot kaže, bo to podlaga tudi za končno oceno škode državne komisije za ocenjevanje škode v skladu s predpisi. Glede na določbe interventnega zakona bodo lahko uveljavljali povračilo škode le lastniki, ki so škodo prijavili (povračila škode na zemljiščih in stroške ukrepov, s katerimi se je preprečilo povečanje škodljivih posledic).

Treba pa je vedeti še to, da je ocena škode, ki bo izvedena na ta način, le delna, saj bo škodo verjetno prijavil le manjši del prizadetih lastnikov. Interventni zakon v 27. členu predvideva tudi znižanje katastrskega dohodka in znižanje davčne osnove za močno poškodovane gozdove, kar pa bo izvedeno na podlagi popisa zavoda.

Katera OE je utrpela največ škode v gozdovih in katera drevesna vrsta je najhuje prizadeta?

Največ škode ima OE Postojna, takoj za njo pa OE Tolmin. Kar pa se tiče drevesnih vrst pa je gotovo najbolj prizadeta bukev. Prvič, zato ker je to najbolj zastopana vrsta pri nas, pa tudi, zato ker je zaradi krhkosti lesa in oblike krošnje bukev najbolj občutljiva.

Kakšno je torej trenutno stanje po gozdovih v Zgornjem Posočju?

Na celotnem območju je po zadnjih podatkih uničenih okoli 1.350.000 m^3 lesa, od tega v Zgornjem Posočju okoli 250.000 m^3. Najbolj so prizadeti gozdovi na Idrijskem in Cerkljanskem. Značilnost na tem območju je, da so se drevesa zaradi asimetričnih krošenj na strminah v

Utrinki

pridobljeno znanje španščine. Igre enke, sladkanje na srednjeveškem sejmu in nešteti sprehodi po mestu … vsakdanje stvari, ki so se nam tako hitro vtisnile v srce. Učenje novih besed v tujih jezikih, bežne romance, poizkušanje eksotične in malo manj eksotične hrane ter plesanje na otroškem igrišču … Vse prekratki so bili trenutki, ki so nas nasmejali do dna srca. Le kako se ne bi navezali drug na drugega?! A vse se mora enkrat končati. In tako so se zaključile tudi naše španske počitnice. Toplo sonce, vroče nogometaše, vse fieste in sieste smo pospravili v kotičke svojih misli, kjer sedaj čakajo, da se jim pridružijo nova doživetja ter pustolovščine. Do takrat pa nam v mislih odmeva slovo naših španskih prijateljev: *»Poleti pridemo v Slovenijo«.*

Julija Herman, dijakinja Gimnazije Tolmin

večji meri lomila ali prevračala (marsikje kot domine), medtem ko so na Postojnskem krošnje močno okleščene. Posebnost je tudi ta, da natančnejši popis ponekod poteka šele v zadnjih tednih, saj so višji predeli in stranske doline, še danes težko dostopne.

V preteklem letu ste zaključili projekt Izjemna drevesa severne Primorske v okviru katerega ste po različnih značilnostih popisali izjemna drevesa v regiji. Med drugim ste izdelali bazo podatkov, predstavitveno brošuro in nekaj najzanimivejših dreves opremili z ustreznimi informacijami tablami. Kako je s temi drevesi danes? So se zoperstavila žledu in ohranila svojo izjemnost ali so klonila pod težo ledenega oklepa?

Na močno prizadetih območji se nahajajo tri izjemna drevesa, in sicer Šincov kostanj na Ozbenu, Brest pri grofovi vodi in lipa v Rutu. Natančnih podatkov v kakšnem stanju so, še nimamo, ker je v tem trenutku prioriteta ocenjevanje škode v gozdovih nasploh. Zelo verjetno pa je, da imajo vsa tri drevesa močno poškodovane krošnje in da so poškodovane tudi informacijske table. Samo krošnjo je v večini primerov mogoče sanirati, zlasti če gre za posebej vredna drevesa.

Bodo za ta drevesa predvideni posebni sanacijski ukrepi?

Posebnih sredstev v ta namen v tem trenutku skoraj gotovo ne bo. V primeru, ko gre za naravno vrednoto, je mogoče pričakovati pomoč od občine oziroma države, zlasti če drevo ogroža tudi okolico. Pri ostalih izjemnih drevesih v gozdu pa bo treba sanacijo izpeljati v sodelovanju z lastniki ob sami sanaciji gozda. Infrastrukturo bo moral ponovno urediti ZGS kot vodilni partner projekta, seveda šele potem, ko se bo drevesa saniralo, da bo pod njihovo krošnjo za obiskovalce ponovno varno.

Ko sva ravno pri sanaciji ... V začetku marca so mediji množično poročali o tem, da naj bi pri sanaciji po žledu poškodovanih gozdov prevladovala naravna obnova. Kaj konkretno to pomeni?

Zaradi razsežnosti je sanacija usmerjena v puščanje čim več dreves v gozdu. Tudi zaradi ekonomskih razmer – govorim predvsem o padcu vrednosti lesa – je smiselno puščati manj poškodovana drevesa v gozdu,

EDO KOZOROG**, v. d. direktorja na ZGS – OE Tolmin, je za **SOČAsnik** spregovoril o posledicah letošnje zimske naravne katastrofe in sanaciji poškodovanega drevja. **Foto: arhiv ZGS – OE Tolmin

ki bodo pomembna tudi zaradi pomlajevanja poškodovanih gozdov. Na ta način ocenjujemo, da se bo naravno pomladil večji del močno poškodovanih gozdov. Umetna obnova z zasajanjem je predvidena le na večjih površinah, kjer je šlo za večje podiranje in lomljenje dreves.

Kakšna pa je predvidena dinamika obnove?

Dinamika je razvidna že iz generalnih odločb, ki jih je zavod večinoma že izdal in so dostopna na spletni strani ZGS – odločbe se nanašajo na katastrske občine in ne na posamezne parcele oziroma lastnike. V primeru poškodovanih iglavcev bo treba izvesti sanacijo že do maja letos, zlasti tam, kjer je nevarnost prenamnožitve lubadarja. Na teh območjih bo moral zavod izdati tudi sklepe o izvršbi, če lastniki sanacije ne bodo izvedli sami.

Pri listavcih pa bo glavnina sanacije potekala naslednji dve leti. Po dveh letih podrtih in močno poškodovanih dreves ne bo smiselno več pospravljati, saj bo les že preveč razvrednoten. Tako ocenjujemo, da bodo v manj dostopnih gozdovih in gozdovih, kjer so lastniške razmere slabše urejene, ostale precejšnje količine lesa. Sanacija ostalega poškodovanega drevja bo potekala še celo desetletje, in sicer ob rednih ukrepih v gozdovih. To pomeni, da bo v poškodovanih gozdovih še najmanj desetletje določalo gozdnogojitvene ukrepe predvsem poškodovano drevje. Posledično to pomeni, da bo les v tem času precej razvrednoten (zaradi notranjih in zunanjih napak lesa lahko pričakujemo predvsem prostorninski les).

Kako pa bodo posledice poškodovanosti vplivale na ostale funkcije gozda, zlasti ekološke in socialne?

Jasno je, da bodo močno prizadete tudi ostale funkcije gozda, ne samo proizvodne. Ponekod so močno poškodovani tudi varovalni gozdovi, kar pomeni zmanjšanje stojnosti sestojev, zaradi tega so lahko ogroženi tudi nižje ležeči objekti (zaradi podrtih dreves ali zemeljskih plazov). Pozitivno je morda to, da bo za nekatere specifične organizme v naslednjih desetletjih gotovo zadostna količina odmrlega drevja. Skoraj gotovo bodo ponekod tudi prenamnožitve nekaterih vrste, zlasti lubadarja, kar bo pomenilo porušenje ravnovesja v naravi.

Prizadete pa bodo tudi socialne funkcije gozda, na prvem mestu estetska – ta problem je bil že poudarjen v primeru izjemnih dreves, prizadet pa bo videz precejšnjega dela gozdov na prizadetih območjih. Zelo pomembna je še sanacija turistično-rekreacijske infrastrukture, ki se praktično še ni niti začela: gre za ogromen obseg planinskih, turističnih, kolesarskih, lovskih in drugih poti, ki so v tem trenutku še neprehodne. Posredno in neposredno bodo prizadete prav vse dejavnosti v naravi.

Med drugim ste tudi član gorske reševalne službe, ki se na našem območju v času poletne turistične sezone velikokrat sreča s poškodovanimi padalci, ki obvisijo na drevesnih krošnjah ...

Res velja še posebej opozoriti tudi na to težavo. V zadnjih letih namreč beležimo desetine nesreč padalcev, ki se večinoma srečno končajo, zato ker »mehko« pristanejo v vejevju dreves. Ker je veliko poškodovanih gozdov z odlomljenimi štrclji debel in vej prav na območjih, kjer so taki pristanki najpogostejši, lahko z veliko verjetnostjo napovemo, da bodo letošnji pristanki bolj boleči – še zlasti potem, ko poškodbe debel s prvimi spomladanskimi poganjki ne bodo več tako vidne.

V zadnjem času mi je na uho prišlo kar nekaj pritožb na račun samega sistema čiščenja poti, ki so bile neprevozne zaradi podrtih dreves. Že tako oškodovani kmetje so težko razumeli, da so delavci, ki so čistili poti, namesto da bi deblu odrezali veje in korenine ter hlodovino pustili ob robu, vse skupaj raje »pahnili« po bregu navzdol. *»Plačani so na očiščen kilometer, zato jim je prav malo mar, kje konča naša hlodovina,«* je bil potrt eden izmed kmetov, drugi pa je ob tem samo žalostno pripomnil, *»pa so šla 'drva' pod pot in z njimi vred še tisti mali zaslužek, ki bi lahko vsaj delno pokril škodo«*. Zaslužkarstvo enih na račun nesreče drugih ni sicer nič novega. Vsekakor ne gre obsojati vseh, ki so si prizadevali za prehodnost oziroma prevoznost poti, saj se etika med posamezniki močno razlikuje. Pa vendarle ... Ali menite, da bi lahko vaš zavod v prihodnje kakor koli pripomogel k temu, da ne bi več prihajalo do dodatne, nepotrebne škode že tako prizadetih kmetov?

Za navedene primere je šlo zlasti v interventnih primerih na začetku, ko so se odpirale javne ceste, da so se lahko oskrbovala naselja. V primeru ozkih cest so izvajalci dobili celo navodila, da morajo odlagati debla na spodnjo stran, sicer bi lahko prihajalo do oviranja vožnje po cesti. Interventni zakon, ki je v veljavo stopil ravno te dni, v svojem 17. členu posebej določa, da je za odpravo posledic na gozdnih prometnicah dovoljeno, da se odstranijo ovire in popravijo poškodbe, posekano drevje pa se oblikuje v gozdne lesne sortimente, ki se zložijo ob prometnico, o tem pa je treba obvestiti tudi ZGS. Posege je treba izvesti, tako da v najmanjši možni meri ovirajo lastnika pri izvrševanju lastninske pravice.

Pripravila: **Tatjana Šalej Faletič**

Dvajsetletni jubilej samostojnega delovanja na območju Posočja - **g. Stanislav Uršič**

Gospod Stanislav Uršič letos praznuje okrogli jubilej dvajset let delovanja, širjenja in trženja zavarovalnih produktov na področju celotnega Posočja. Njegov sedež je na Cankarjevi ulici 1 v Tolminu, kjer ponuja različne vrste zavarovanj GRAWE zavarovalnice d.d. Ob jubileju smo ga prosili za krajši intervju o njegovem delovanju.

Koliko let delujete v zavarovalništvu?
V zavarovalništvu sem začel z delom v letu 1992, kar pomeni, da delam že 22 let.

Kdaj in kako je prišlo do sodelovanja z GRAWE Zavarovalnico d.d.?
Do sodelovanja z GRAWE Zavarovalnico d.d. je prišlo tako, da sem spoznal gospoda Mitjo Podgornika, takratnega vodjo prodaje, ki mi je svetoval naj poskusim v zavarovalništvu pri takratni GRAWE hčerinski družbi Prima d.d..

Iz katerega območja prihaja večina vaših strank?
Večina strank prihaja iz širše Tolminske. Kar nekaj strank je naseljenih drugod po Sloveniji - prihajajo iz Kopra, Ribniških okolišev, Brda, Cerkljansko-Idrijskega področja, pa tudi drugod. Sklenjena so tudi zavarovanja tujcev, imetnikov premoženja v Sloveniji.

Sklenitev katerega zavarovanja svetujete svojim strankam (in zakaj pri GRAWE)?
Svetujem sklenitev premoženjskih zavarovanj iz razloga, da je pokritih dovolj nevarnosti, pri življenjskih zavarovanjih pa, da so bila doslej izplačana vsa doživetja s predvidenim dobičkom.

Kakšni so vaši cilji v prihodnosti?
Zadržati oziroma povečati obseg zavarovanj, ker vem, da s tem strankam delam dobro in jim lahko ponudim finačno varnost takrat, ko jo najbolj potrebujejo.

Bi nam zaupali kakšen zanimiv dogodek iz številnih let sodelovanja s strankami?
Našim strankam stojimo ob strani, kar vam lahko opišem iz resničnega dogodka, kjer je prišlo do požara in velike gmotne škode na objektu podjetja, ki je bilo zavarovano pri dveh zavarovalnih družbah. GRAWE zavarovalnica d.d. se je takoj lotila obdelave in cenitve škode, ki je znašala takratnih 5 milijonov nemških mark in odškodnino v celoti poplačala, medtem ko je druga zavarovalna družba še vedno zbirala podatke o škodi.

Avtor: GRAWE d.d., oddelek marketing

Foto: Osebni arhiv Stanislav Uršič in GRAWE d.d.

Gospod Stanislav Uršič (zgoraj) in njegova pisarna v Tolminu na Cankarjevi ulici 1 (spodaj).

NOVO na slovenskem trgu
GRAWE DOM
Zaščitite pravočasno svoje premoženje pred naravnimi in drugimi nevarnostmi.

Najmanj, kar lahko ob jubileju naredimo, je, da zveste

STRANKE NAGRADIMO

Vsi obiskovalci pisarne gospoda Stanislava Uršiča, na Cankarjevi ulici 1, v Tolminu prejmejo ob obisku v aprilu posebno **PRAKTIČNO DARILO.**

POTENCIALNE IN OBSTOJEČE STRANKE, KI BODO SKLENILE ALI PODALJŠALE ZAVAROVANJE, PA SODELUJEJO V NAGRADNEM ŽREBANJU ZA **WELLNESS VIKEND PAKET ZA DVE OSEBI.**

GRAWE
Zavarovalnica d.d.

oglasno sporočilo

Prehranjevalne navade

Od 16. stoletja dalje so se v kulinariki, gastronomiji in kuharskih tehnikah dogajale številne spremembe. Vodilni državi, ki sta narekovali okus in smer razvoja, sta bili najprej Italija, v 17. in 18. stoletju pa predvsem Francija. Seveda so novostim lahko sledili le najpremožnejši, hrana in prehranjevalne navade revnejših prebivalcev Tolminske pa so še desetletja ostajale nespremenjene.

Glavna težava prehrane kmečkega prebivalstva v letih pred tolminskim puntom ni bila toliko povezana s kakovostjo jedi, ki so jih uživali, ampak predvsem z neprestanim pomanjkanjem. Pogoste slabe letine, živinske bolezni ter dajatve, ki so jih kljub vsemu morali oddajati zemljiškemu gospodu, so najrevnejši kmečki sloj pahnile v več desetletij trajajočo lakoto in podhranjenost. Za razliko od maloštevilnih kmetov, ki so se ukvarjali tudi z donosno kmečko trgovino, so revnejši podložniki do denarja za plačevanje tedaj že prevladujočih denarnih dajatev lahko prišli le s prodajo pičlih pridelkov in raznih izdelkov. Odpovedati so se morali najbolj kakovostnim živilom (pšenica, mast, mesni izdelki, sir) ter uživati zgolj preproste jedi iz manj hranljivih in cenenih živil.

Skromni, enolični in na hitro pripravljeni kmečki obroki

Vsakdanja kmečka prehrana ni bila samo skromna, ampak tudi enolična in slabo pripravljena. Iste ali podobne jedi so tako otroci kot odrasli običajno jedli za zajtrk in kosilo, in to dan za dnem. Kljub obilici pridelane pšenice je bil pšenični, torej boljši kruh, na kmečkih mizah le poredko, običajno zgolj ob največjih praznikih in porokah. Jedli so predvsem črn ajdov kruh oziroma kruh iz ajdove moke, ki so ji dodajali ovseno, ječmenovo ali proseno moko. Iz žit in ajde so kuhali različne kaše: proso so kuhali z zeljem, repo in suhim sadjem, mlekom ali smetano, iz ješprenja in prekajene slanine je nastal ričet. Druga najpogostejša jed je bil močnik. Pripravljali so ga iz na vodi ali mleku kuhane pšenične, ajdove in ječmenove moke in mu dodajali kislo mleko ter kuhano sveže ali suho sadje. Iz močnika so se razvili žganci, iz plemiške kuhinje pa so prišli tudi v kropu kuhani štruklji iz kvašenega testa. Med pomembnejši-

KMEČKA MIZA (DETAJL Z RAZSTAVE NAD GORICO PO PRAVICO) *– Kljub prihajajočim novostim se kmečka kuhinja in obnašanje za mizo nista bistveno spremenila. V zadimljenih kuhinjah je prevladovalo maloštevilno leseno, glineno in železno posodje in pribor, premožnejši kmetje pa so pri jedi za mizo, ki je stala v kotu izbe, že uporabljali tudi kositrne vrče in krožnike.* ***Foto: arhiv Tolminskega muzeja***

Utrinki

OBELEŽILI SPOMIN NA KRUT POBOJ V DRUGI SVETOVNI VOJNI

Borjana – Krajevne organizacije Združenja borcev (ZB) za vrednote NOB Breginj, Borjana in Kobarid so skupaj z ZB za vrednote NOB Bovec, Kobarid, Tolmin februarja ob spominskem obeležju pri mostu v Borjani organizirale slovesnost v spomin na dogodek iz druge svetovne vojne, ko so Nemci pobili enajst domačinov iz Stanovišč. V programu so sodelovali učenci Podružnične šole Breginj in mlade pevke iz Sedla. Kljub deževnemu vremenu se je zbrala velika množica domačinov in gostov, ki so z zanimanjem prisluhnili slavnostni govornici **Božici Špolad Žuber**, podžupanji Občine Kobarid. V svojem govoru je poudarila, da je bila vas Stanovišče požgana kar dvakrat. Prvič se je to zgodilo 2. novembra 1943, drugič pa 19. februarja 1945. Slednji dogodek je še huje zaznamoval vaščane, saj so Nemci požgali vas in na borjanskem mostu pobili enajst stanoviških mož ter fantov – najmlajši je imel 16, najstarejši pa 65 let. Trije med njimi še niso bili poročeni, drugi pa so za seboj pustili žene in otroke. Pokopani so v skupni grobnici na pokopališču pri cerkvi sv. Križa v Sedlu.

Domačini iz Stanovišč nameravajo skupaj z ZB iz Breginjskega kota in Kobarida naslednje leto, ko bo 70-letnica požiga vasi, v vasi postaviti spominsko obeležje.

Podžupanja Božica Špolad Žuber je svoj govor zaključila z besedami: *»Vse vojne so nepotrebne in nesmiselne, posebej tiste, ki jemljejo življenja. V okviru obeležitve tako 100-letnice prve svetovne vojne kot požigov in morij druge svetovne vojne je prav, da se tega posebej zavemo in ne dovolimo, da bi se še kdaj pisala tako kruta vojna kronika.«*

Vojko Hobič, predsednik Krajevne organizacije ZB za vrednote NOB Kobarid

V BORJANI SO OBELEŽILI SPOMIN NA POBOJ *enajstih prebivalcev Stanovišč v drugi svetovni vojni.* ***Foto: J. A.***

OBUJEN SPOMIN NA TOLMINSKO GLEDALIŠČE

Tolmin – Vzporedno z razmišljanjem o zunanji prenovi stavbe tolminskega kinogledališča, ki je delo arhitekta **Franceta Tomažiča**, učenca **Jožeta Plečnika**, se je v Društvu za ohranjanje in razvoj Tolmina (DOR) porodilo spoznanje, da je preteklo dogajanje v tej stavbi pomenilo več, kot prikazuje njena sedanja podoba. V njej je potekalo bogato gledališko ustvarjanje, ki je svoj vrhunec doživelo s prvim in četrtim mestom na tekmovanju jugoslovanskih amaterskih gledališč na Hvaru.

***KORUZA, KI IZVIRA IZ AMERIKE, JE PRIŠLA NA OBMOČJE DANAŠNJE SLOVENIJE V DRUGI POLOVICI 16. STOLETJA**. Najprej je bila poznana v Furlaniji in na Goriškem, kamor se je razširila preko Italije in kjer so ji nadeli ime sirek. Dolenjska in Štajerska sta jo dobili nekoliko kasneje preko Hrvaške in Ogrske iz Turčije, zato so jo ponekod imenovali tudi turščica. Ker koruza ni bila vključena v obvezno dajatev, so jo v manjših količinah najprej sadili predvsem revnejši kmetje. V začetku je bila močneje razširjena le po nižinskih delih Goriške, v drugih predelih Slovenije pa šele ob koncu 18. stoletja.*

O VEČERJAH PRI DRUŽINI LANTIERI NA GRADCU ZEMONO

»Njegova miza ni bila izbrana, toda silno obilna … Četrt koštruna, srnjaka ali pa teletine je tvorilo podlago, nad to mesnino so nagrmadili zajce ali pa fazane s šopkom jerebic, kljunačev in drozgov. Škrjančki in grmuše so zaključevali piramido na vrhu. Vse to je kmalu izginilo, sedaj eden, potem drugi, se je poslužil teh dobrot in mesojedci pri mizi so našli vedno nove kose, ki so vse bolj dražili njihov apetit. Tudi so pri vsakem obedu ali večerji servirali po dve juhi, eno z obložki, drugo zelenjavno, med krožnike pa so postavili silne množine ječmena. Ječmen so belili z omako od pečenke in dejali so mi, da to pospešuje prebavo. Vina so bila izvrstna. Med njimi je bilo neko rdeče, dejali so mu 'fa-fan-ciulli', kar je dajalo povod za nespodobne besedne igre, ki so bile takrat tudi pri 'boljših' damah v navadi. Šalo pa so kar često prekinjali z zdravicami, ki jih je bilo treba vsak čas poslušati in govoriti.

Posebno presenečenje je nudil gostitelj 4. novembra, na rojstni dan cesarja Karla VI. Postavil je pred vsakega gosta čuden aparat, katerega so imenovali 'glo-glo'. Bil je iz stekla, raznih krogel in trobentic, zgoraj pa se je končeval v čašo. V to pripravo so natočili vina, in kadar so gostje dvignili čaše k ustom, so nastali v aparatih čudni glasovi. Ko so vsi naenkrat pili je to proizvajalo neobičajne in jako prikupne akorde: glo-glo-glo …«

***(Goldoni C.**, Spomini, 1726–1727)*

mi živili so bili seveda tudi mleko, sir in drugi mlečni izdelki. Za zabelo so uporabljali svinjsko mast, ki so ji pogosto dodali še čebulo, medtem ko so maslo večinoma prodali.

Poleti in jeseni je postal kmečki jedilnik vendarle nekoliko bolj raznolik in obogaten tudi z raznovrstno svežo zelenjavo, začimbami in sadjem. Gospodinje so iz repe, zelja in druge zelenjave (fižola, graha, leče, boba, čičerike, buč, kumar) kuhale različne zelenjavne juhe in druge jedi, otroci pa so se sladkali s sadjem in različnimi gozdnimi sadeži. Na vrtovih so gospodinje gojile tudi razna zelišča (čebulo, česen, drobnjak, peteršilj, majaron, meliso ...), ki so jih dodajale jedem, in jim tako izboljševale okus.

Pomemben del prehrane so predstavljala tudi jajca, ki so bila med obveznimi dajatvami, zato jih je doma pogosto primanjkovalo. Jedi so še dolgo sladkali zgolj z medom in izboljševali z vinskim ali sadnim kisom, solili pa so jih le v majhnih količinah, saj je bilo sol treba kupiti. Večino soli so kmetje porabili za konzervo obudila in da bi se na predstave prihajalo skozi nespremenjeno zunanjost sedanje stavbe.

***RISBA KOLIN** – Iz svinjskega mesa, ki ga niso oddali ali prodali, so kmetje izdelovali krvavice in klobase, uživali so godljo, izdelovanje salam in želodcev ni bilo v navadi. Sveže meso so jedli le ob kolinah, potem pa so ga nasolili, posušili in prekadili ter tako pripravljenega uživali večji del leta. **Vir risbe: W. H. Hohnberg, Georgica curiosa aucta ..., 1695** (hrani Knjižnica Ivana Potrča Ptuj)*

Utrinki

Ker spomin na ta dogajanja tone v pozabo, smo se v DOR želeli tej generaciji zahvaliti s ponatisom najpomembnejšega pisnega pričevalca tolminske gledališke zgodbe – zbornika Tolminsko gledališče 1945–1959. Nova izdaja je dopolnjena s prispevki o delovanju gledališča do leta 1964 in podatki o stavbi kinogledališča.

***SPOMINSKA RAZSTAVA** priča o bogatem gledališkem ustvarjanju v povojnih letih v Tolminu.*
Foto: David Červ

Za razstavo fotografij, originalnih plakatov za predstave, reklamnih panojev, pisnih dokumentov in nekaterih gledaliških rekvizitov v avli kinogledališča so se vse fotografije digitalizirale ter zapisale na zgoščenko. Spominsko prireditev ob odprtju razstave, na kateri se je podrobna predstavitev delovanja gledališča prepletala z video posnetki pogovorov z nekdanjimi igralkami in igralci, glasbenimi točkami iz iger ter Pihalnega orkestra Tolmin, je povezoval dramski igralec **Gašper Tič**, vnuk enega vidnejših igralcev in režiserjev Tolminskega gledališča **Srečka Tiča**.

Po zaključku razstave bo ves material in zgoščenka predan v hrambo ter uporabo Tolminskemu muzeju. Izvod zgoščenke hrani tudi Foto Červ, kjer lahko izbrane fotografije naročite.

Ob obujanju spominov je bila večkrat izrečena pobuda, da bi se dejavnost Tolminskega gledališča znova

Radovan Lipušček, DOR Tolmina

»UČASIH SA BLE LEPE CAJTE«

Podbrdo – V letošnjem šolskem letu osnovne šole (OŠ) Podbrdo, Kanal in Kobarid ter Gimnazija Tolmin sodelujemo v projektu Dvig socialnega in kulturnega kapitala v lokalnih skupnostih za razvoj enakih možnosti in spodbujanje socialne vključenosti. Udeležbo v tem projektu smo izkoristili za skupno izvedbo prireditve ob kulturnem prazniku. Na OŠ Podbrdo smo izvedli kulturno prireditev na temo narečja z naslovom »Vsaka vas ima svoj glas« ali »Ucasih sa ble lepe cajte« in dokazali bogastvo ter pestrost narečij na našem območju. OŠ Kanal je sodelovala z učenci, ki obiskujejo izbirni predmet ansambelska igra, OŠ Kobarid z dekleti iz mladinskega pevskega zbora in igro ▶

zerviranje mesa, ki pa je bilo tudi pri premožnejših kmetih na mizi zelo poredko. Perutnino, ovčetino in najboljše kose svinjine so običajno oddali kot obvezno dajatev ali prodali na trgu, za domačo rabo pa pustili zgolj manj kakovostno meso, glavino, kosti, parklje in podobno. Večino svinjskega mesa, ki jim je ostalo za domačo rabo, so posušili, prekadili in obesili v klet, na mizo pa je prišlo ob večjih delih, praznikih in posebnih priložnostih. Govedo so običajno še živo prodali, zato je goveje meso na mizo zašlo le izjemoma.

Obložene in okrašene plemiške mize

S hrano povezane težave premožnejših prebivalcev Goriške in Tolminske pa so bile povsem drugačne. Njihova glavna skrb je bila predvsem sledenje prehranjevalnim novostim, ki so se naglo vrstile in postale eno izmed glavnih meril omikanosti, napredka in družbenega statusa. Z odkritjem »novega sveta« so v Evropo prišle številne nove, dotlej nepoznane rastline. Paradižnik, krompir, koruza, visoki fižol in druge kasneje splošno uveljavljene rastline so najprej kot posebnost in okras gojili predvsem v samostanskih ter plemiških rastlinjakih, od 16. stoletja dalje se začno počasi uveljavljati tudi v vsakodnevni prehrani. Kljub temu večine izmed

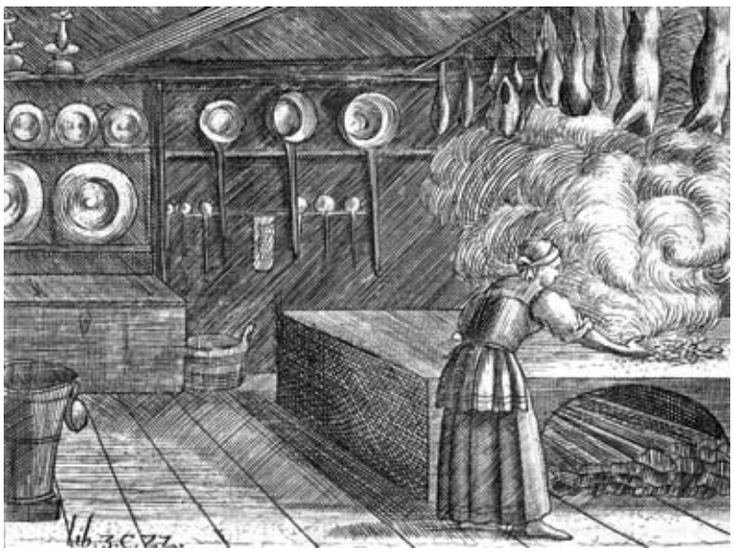

V KUHINJI** – Plemiške kuhinje, ki so se nahajale v pritličju dvorcev in palač, so bile prostorne in polne raznovrstnega kovinskega, glinenega in lesenega posodja ter različnih priprav za kuhanje in peko.* ***Povzeto po: Hohnberg, Georgica curiosa aucta ..., 1695 *(hrani Knjižnica Ivana Potrča Ptuj)*

njih v času tolminskega punta na goriških mizah še ni najti. Poleg omenjenih rastlin so morjeplovci in trgovci k nam prinesli tudi različne začimbe in opojne rastline, kot so čaj, kava, kakav in tobak. Seveda je vse redke in zato drage novosti najprej preizkušalo plemstvo, od tu se je uporaba širila navzdol po družbeni lestvici. Poper, ki se je izmed vseh kolonialnih začimb najbolj uveljavil, so si v času tolminskega punta že lahko privoščili tudi premožnejši kmetje, druge začimbe pa so med preproste ljudi prodirale zelo počasi. Ker je večina novosti na slovensko tržišče prihajala z zahoda oziroma predvsem iz obmorskega Trsta, so bile prebivalcem Posočja nedvomno lažje dosegljive in so jih običajno spoznali pred tistimi iz notranjosti dežele.

V tem času se je močno spremenila tudi tehnologija priprave hrane in obnašanje pri jedi. Odprta kamnita ognjišča so nadomeščali litoželezni štedilniki in prav tako posodje za kuho in peko. Namizno posodje, ki je bilo dotlej večinoma kovinsko, je zamenjalo posodje iz stekla, beloprstene keramike in najdragocenejšega porcelana. Nožu in žlici so se pri jedi pridružile še vilice, ki so bile pred tem namenjene zgolj pomoči pri rezanju mesa. Mize so bile na debelo pregrnjene z različnimi pregrinjali in prti, ki so morali biti snežno beli. Hrane se ni več spodobilo prijemati z rokami, ni bilo dovoljeno piti iz skupnih kozarcev ali jesti s skupnega krožnika. Vsakdo je dobil svoj pribor, ki je poleg enega ali več krožnikov vključeval še kozarec, vilice, žlico in nož ter obvezen prtiček za brisanje rok in zaščito obleke. Točno določen je bil tudi sedežni red članov omizja. Skupni svečani obroki s povabljenimi gosti so bili nadvse pomemben družabni dogodek, s katerim je gostitelj pokazal, kateremu delu družbene lestvice pripada ter kako omikan in olikan je. Vodilno vlogo pri uvajanju novih smernic je seveda imelo visoko plemstvo, temu je sledilo premožnejše nižje plemstvo, kmalu za njimi pa so bili premožni meščani, ki so po bogastvu, znanju in novo vpeljani omiki pogosto celo prekašali plemiče. Velik apetit in goltanje hrane v začetku 18. stoletja ni bilo več znamenje plemenitosti, temveč prav nasprotno, bogato obložena miza pa je postajala vedno bolj tudi paša za oči.

Karla Kofol, etnologinja, Tolminski muzej

Utrinki

v breginjskem narečju, dijak Gimnazije Tolmin pa je celoten program posnel. Posnetke bomo uporabili za

S KULTURNO PRIREDITVIJO »VSAKA VAS IMA SVOJ GLAS« ALI »UCASIH SA BLE LEPE CAJTE«** so dokazali bogastvo in pestrost narečij na našem območju.* ***Foto: Tanja Močnik

predstavitev našega dela na srečanju vseh šol, vključenih v projekt, ki bo potekalo na Brdu pri Kranju.

Udeleženci prireditve so pohvalili izvedbo in samo idejo popestritve ter obogatitve programa s sodelovanjem ostalih šol. Upamo, da je izkušnja ostala v dobrem spominu tudi sodelujočim otrokom, taka sodelovanja pa spletajo tudi nova prijateljstva med njimi.

Po prireditvi in kratki pogostitvi smo naše goste pod strokovnim vodstvom **Alenke Zgaga** popeljali še skozi Jakovkno hišo. V njej se, poleg turistično-informacijske pisarne za zgornjo Baško grapo, nahaja tudi stalna muzejska razstava, ki jo je leta 2008 postavil Tolminski muzej. Nato smo se odpravili vsak proti svojemu domu, nekateri z vlakom, drugi z avtobusom, vsi pa pod vtisom lepega dogodka in prijetnega druženja z vrstniki ter učitelji iz Kanala, Kobarida, Tolmina in Podbrda.

Igor Kragelj, OŠ Podbrdo

SREBRNA PLAKETA ZA ŽIVLJENJSKO DELO

Ljubljana – Javni sklad RS za kulturne dejavnosti (JSKD) je v začetku leta podelil srebrno plaketo za življenjsko delo **Veri Clemente Kojić**, (so)ustanoviteljici in zborovodkinji šestnajstih zborovskih sestavov. Kot so povedali v predstavitvi, je bilo njeno življenjsko delo usmerjeno v vzgojo mladih pevcev, v katerih je vzbujala ljubezen do zborovske pesmi. Bila je strokovna spremljevalka revij otroških in odraslih pevskih zborov na Primorskem ter sodelavka Zveze pevskih zborov Primorske, Zveze kulturnih društev in JSKD.

Za zborovsko delo jo je navdušil **Makso Pirnik**, ki je kot profesor in zborovodja uspešno deloval na Tolminskem. Po njegovi zaslugi se je že kot dijakinja tolminskega učiteljišča preizkusila v vlogi zborovodkinje. Po končanem študiju glasbe na Višji pedagoški šoli v Ljubljani in muzikologije na Filozofski fakulteti je delala na Osnovni šoli Idrsko, nižji gimnaziji v Kobaridu, glasbeni šoli, učiteljišču in gimnaziji v Tolminu. Ob poklicnem pedagoškem delu se je še posebej posvetila zborovskemu petju. Vodila

VERA CLEMENTE KOJIĆ, *prejemnica srebrne plakete za življenjsko delo.* ***Foto: arhiv JSKD***

Sto svetnikov in svetnic v sonetih

Kot je v uvodni besedi zapisala **Berta Golob**, *avtor sonetov o svetnikih osupljivo preseneča bralce.* »Njegova izvirnost ni v pesemski izraznosti, saj nam stihi o svetnikih niso nepoznani. Izvirna je njegova zamisel sto svetnikov/svetnic odeti v zahtevno obleko soneta; napisati sonete za Svete.« *Abeceda sto svetnikov, kot uvodničarka v nadaljevanju poimenuje zbirko, v kateri pesnik dosledno upošteva stroga merila te pesniške oblike, pretežno zajema znane svete osebnosti, med njimi pa se najdejo tudi take, ki nam niso posebej poznane s koledarja oziroma kakšnega drugega vira.*

NASLOV KNJIGE: Sto svetnikov in svetnic v sonetih. AVTOR: **Leon Oblak**. IZDALO: Ognjišče d.o.o. KRAJ IN LETO IZDAJE: Koper, 2013. ŠTEVILO STRANI: 212. NAKLADA: 800 izvodov. FORMAT: 17,8 × 17,8 cm. VEZAVA: trda.

Tolminska v času punta – Zbornik

V zborniku so, kot pravi urednica **Karla Kofol**, *zbrani prispevki osmih avtorjev, ki* »iz različnih zornih kotov predstavljajo življenje tedanjega prebivalstva in družbene ter gospodarske razmere v krajih ob Soči v začetku 18. stoletja«. *Ob tem dodaja, da članki dopolnjujejo dosedanje poznavanje časa in tedanjih razmer, prinašajo pa tudi nekatera povsem nova odkritja ter razlage, ki bodo dobrodošel vir in spodbuda za nadaljnje preučevanje.*

NASLOV ZBORNIKA: Tolminska v času punta – Zbornik ob 300-letnici tolminskega punta 1713–2013. AVTOR: Trpin, D. et al. IZDAL IN ZALOŽIL: Tolminski muzej. KRAJ IN LETO IZDAJE: Tolmin, 2013. ŠTEVILO STRANI: 208. NAKLADA: 300 izvodov. FORMAT: 21 × 28 cm. VEZAVA: mehka.

Pripravila: **Tatjana Šalej Faletič**

je dekliške, ženske, moške in mešane zbore, oktete, kvartete ter male pevske skupine. Sledila je sodobni glasbeni literaturi in v programe uvrščala dela mlajših skladateljev iz bližnje okolice. S pevskimi zbori je uspešno nastopala na revijah mladinskih pevskih zborov v Zagorju in Celju, na tekmovanjih Naša pesem v Mariboru ter na vseh večjih prireditvah na Primorskem. Temu so se pridružila številna snemanja za Radio Koper in RTV Slovenija, ki so jih kasneje izdali na zgoščenki z naslovom Pojo tolminski pevci od 1961 do 2008. Kljub upokojitvi je Vera Clemente Kojić še vedno dejavna, saj vodi vokalno skupino Nepozebnice in svetuje mladim zborovodjem.

V šestdesetih letih umetniškega poustvarjanja je prejela veliko nagrad in priznanj za delo z zbori na regijski ter državni ravni, Občina Tolmin pa ji je leta 2009 podelila naziv častna občanka.

Po predstavitvi ob podelitvi priznanj povzela **Silva Seljak**, JSKD OI Tolmin

DRŽAVNO TEKMOVANJE GOSTILA TUDI TOLMINSKA GLASBENA ŠOLA

Severna Primorska – Državno Tekmovanje mladih slovenskih glasbenikov (TEMSIG) se je letos preselilo na Primorsko, kjer so se po tukajšnjih glasbenih šolah (GŠ) odvijala posamična tekmovanja. Eno takšnih, namenjeno komornim skupinam z godali in klavirjem, so 15. in 16. marca gostili na GŠ Tolmin. Tekmovanje je spremljala in ocenjevala štiričlanska komisija.

Kot je povedala ravnateljica tolminske GŠ **Maja Klanjšček**, so lahko poslušalci v soboto najprej prisluhnili štirim skupinam iz štirih slovenskih GŠ, ki so se med seboj pomerile v 1.a kategoriji, medtem ko je v 1.b kategoriji zaigralo sedem skupin iz šestih GŠ. Domačo GŠ je zastopala komorna skupina z godali in klavirjem, ki je za svoj nastop prejela srebrno plaketo. Dan kasneje so se v dveh etapah predstavile skupine 2. kategorije, kamor sodijo dijaki srednjih GŠ, in skupine 3. kategorije, v katero so uvrščeni študentje Akademije za glasbo (AG). Dopoldan je minil na regijski, popoldan pa na državni ravni. Kot prvi sta se predstavili dve skupini študentov AG Ljubljana, od katerih je ***Klavirski trio Aeternum*** pod mentorstvom **Janez Podleska** s svojim izvrstnim nastopom prejel najvišje možno število točk in posledično tudi posebno nagrado. V 2. kategoriji se je v dopoldanskem delu predstavilo še sedem skupin iz treh srednjih GŠ, v popoldanski del pa se je uvrstilo pet skupin iz dveh GŠ.

In kako so se na letošnjih državnih tekmovanjih po regiji odrezali ostali učenci GŠ Tolmin? Zlati plaketi sta prejeli **Mia Kristan** – tolkala (mentor **Mitja Tavčar**, korepetitor **Miha Štokelj**), ki je z osvojenimi 96,33 točkami med vsemi nastopajočimi v svoji kategoriji dosegla drugo mesto oziroma prejela nagrado na letošnjem državnem prvenstvu, in **Klara Lužnik** – rog (mentor **Miloš Rijavec**, korepetitorka **Katja Skočir**). Srebrne plakete so si v posamičnih kategorijah prigrali: **Lara Flander** in **Karin Zuza** – klavirski duo (mentorica **Hermina Jakopič**), **Matic Skočir** – trobenta (mentor Miloš Rijavec, korepetitorka Katja Skočir) ter **Eva Klanjšček**, **Kaja Ladava**, **Gaja Medvešček** in **Lenart Miklavič** – komorna skupina z godali in klavirjem (mentorica **Mojca Križnič**). Dobitniki letošnjih bronastih plaket pa so: **Dea Manfreda** in **Uroš Terlikar** – kitarski duo (mentorica: **Mirjana Antih Čebokli**), **Domen Kovačič** – rog (mentor Miloš Rijavec, korepetitorka **Erika Bizjak**) in **Tobi Gaberšček** – pozavna (mentor: **Matija Mlakar**, korepetitorka: Katja Skočir).

T. Š. F.

DOBRO DELO JE DOSEGLO SVOJ NAMEN

Podmelec – Otroci iz Podružnične šole (PŠ) Podmelec so v letošnjem šolskem letu vključeni v projekt *Iz malega raste veliko*. Skozi vse leto se šolarji in otroci iz vrtca seznanjajo z dobrodelnostjo ter se v prostovoljstvu preizkušajo tudi sami. Tako smo se odločili prirediti popoldansko delavnico, na kateri so sodelovali starši predšolskih otrok iz skupin Žabic in Medvedkov. Izdelovali smo didaktične igrače iz odpadnih materialov, ki smo jih kot paket presenečenja poslali na PŠ za izobraževanje in usposabljanje otrok s posebnimi potrebami Tolmin (PŠIUOPP). Že čez nekaj dni smo prejeli zahvalo otrok in njihovih učiteljic v obliki prisrčnega plakata, na katerem so bile fotografije učencev, ki se igrajo z našimi igračami. Tako so bili zadovoljni čisto vsi – otroci, ki so prejeli darilo, in podmelški otroci, ki so spoznali, da pomoč drugim prinaša veselje ter nova prijateljstva.

Špela Krivec, pomočnica vzgojiteljice

OTROCI IZ VRTCA PODMELEC *so za podarjene igrače prejeli zahvalo otrok in učiteljic iz PŠIUOPP.* ***Foto: Tina Taljat****, učiteljica razrednega pouka*

SKRIVNOSTI S ŠOLSKEGA VECEJA

Kobarid – Gledališka skupina Slavček, ki deluje na Osnovni šoli Simona Gregorčiča Kobarid in jo sestavlja 18 učenk in učencev sedmega, osmega in devetega razreda, je v začetku februarja ponovno navdušila. Pod mentorstvom **Nataše Špolad Manfreda** in ob pomoči scenografke **Metke Sok Razpet** ter tehnika **Cirila Makovca** je skupina premierno uprizorila Skrivnosti s šolskega veceja, avtorice **Olge Paušič**. Predstava prikazuje utrinke iz življenja starejših osnovnošolcev, ki nikakor ni le preprosto in veselo. Prizorišče je dekliško šolsko stranišče, kjer se odvijajo prizori zaupnih pogovorov, izsiljevanj, lumparij in kjer se ne nazadnje srečata svetova odraslih ter otrok.

Po dveh predstavah, eni za osnovnošolce in eni za občane, se skupina pripravlja na gostovanja na bližnjih šolah ter tudi v Italiji.

Nataša Špolad Manfreda

ŠOLSKA GLEDALIŠKA SKUPINA SLAVČEK *s premierno uprizoritvijo Skrivnosti s šolskega veceja.* ***Foto: Sara Matelič***

TOLMINSKI NOGOMETAŠI Z NOVIM GLAVNIM SPONZORJEM NAPADAJO DRUGO LIGO

Tolmin – Nogometaši Nogometnega kluba (NK) Tolmin so po dolgih pripravah, ki so se začele že 20. januarja, konec marca začeli s tekmami v spomladanskem delu 3. Slovenske nogometne lige (SNL). V jesenskem delu je NK Tolmin zasedel drugo mesto v ligi z dvema točkama zaostanka za NK Zagorje in enakim številom točk kot NK Rudar Trbovlje. V spomladanskem delu pa klub naskakuje prvo mesto in posledično preboj v drugo SNL.

V spomladanskem delu sezone bo NK Tolmin nastopal v nekoliko spremenjeni zasedbi. Moštvo sta zapustila **Saša Kolman**, ki se je preselil v Avstralijo in trenutno dela kot trener ekip U10 in U15 pri klubu South Melbourne Football Club, ter **Sanel Kalakovič**, ki bo odslej nastopal za italijanskega nižjeligaša. Povratniki v tolminsko moštvo pa so **Dalibor Sokanovič** (prej US Feltresepralpi – IT), **Dejan Sokanovič** (prej Adria Miren) in **Luka Volarič** (prej NK Krka).

Poleg sprememb na igralskem področju velja omeniti tudi spremembe na področju sponzorjev kluba. Tudi v prihodnje bo klub lahko računal na Avtoprevoz Tolmin in številne manjše sponzorje, ki mu stojijo ob strani že vrsto let ter so znatno pripomogli k dosedanjim klubskim uspehom. Z letom 2014 pa se je podjetje TKK Srpenica odločilo povečati svoj dosedanji sponzorski vložek in postalo novi glavni sponzor NK Tolmin. Posledično se je z letošnjim letom članska ekipa preimenovala v NK TKK Tolmin. Okrepitev sodelovanja z omenjenim podjetjem bo klubu omogočalo nemoteno delovanje in možnost zasledovanja zadanih ciljev.

Igralci in vodstvo kluba vabimo navijače, da v čim večjem številu obiskujete naše tekme, saj nam z navijanjem in podporo lahko pomagate pri doseganju zahtevnega cilja, ki smo si ga zadali. Hkrati vas tudi vabimo, da vse novice o NK Tolmin spremljate na naši spletni in Facebook strani.

Tadej Feregotto,
odgovoren za marketing, NK Tolmin

TOLMINSKI NOGOMETAŠI *so si postavili cilj: preboj v drugo ligo.* ***Foto: arhiv NK Tolmin***

PRVI NOGOMETNI TURNIR TROJK NA KNEŽI

Kneža – V Domu puntarjev na Kneži se je prvi konec tedna v februarju odvil prvi nogometni turnir trojk, na katerega se je prijavilo dvajset moštev s Tolminskega, Kobariškega in Cerkljanskega. Tekme so se odvijale dva večera. V soboto je po finalnem obračunu med ekipama Strelovod in Kar bo, pa bo slavila slednja.

NA PRVEM NOGOMETNEM TURNIRJU TROJK *na Kneži je zmagalo moštvo Kar bo, pa bo.*

Tretje mesto je zasedla ekipa Padalci, četrto pa Pekara team. Najperspektivnejši mladi igralec turnirja je bil **Dani Manfreda** (moštvo Pekara team), najbolj požrtvovalen pa **Robert Levpušček** (ekipa Strelovod). Organizator turnirja **Bojan Drole** je ob zaključku povedal: *»Prvi turnir smo uspešno izpeljali in z gotovostjo lahko trdim, da ni bil zadnji. Se vidimo prihodnje leto!«*

Besedilo in foto: **Anja Kavčič Drole**

MLADI TOLMINSKI KOŠARKARJI PREMAGALI CEDEVITO IN RADNIČKI

Slovenija – V decembru sta dve selekciji Košarkarskega kluba (KK) Tolmin zaključili tekmovanje v 1. sloven-

OTROCI KOBARIŠKEGA VRTCA NASTOPILI NA FESTIVALU PESMI IN PLESOV

Nova Gorica – Tudi letos se je v Novi Gorici odvijal festival otroških pesmi in plesov z naslovom Pomlad pesmi. Potekal je dva dni, in sicer 12. in 13. marca, na njem pa so se predstavili predšolski otroci, ki obiskujejo vrtce od Bovca do Branika.

Vrtec Kobarid se je festivala letos udeležil prvič. Nastopili smo v drugem delu skupaj z vrtci iz Bovca, Tolmina, Renč, Mirna, Šempetra, Deskel in Solkana. Pod vodstvom zborovodkinje **Irene Medved** smo zapeli tri ljudske pesmi: Lisička je prav zvita zver, Zajček al' se ne bojiš in Na planincah. S solo petjem sta nastop kobariškega zborčka zaokrožila **Eva Špolad Uranič** in **Jaš Taučer**, na klavirju pa jih je spremljala **Aurora Calvet**. Otroci so se z ubranim petjem izkazali in prejeli veliko pohval gledalcev.

Irena Medved, Vrtec Kobarid

KOBARIŠKI VRTIČKARJI** so z ubranim petjem navdušili obiskovalce festivala Pomlad pesmi. **Foto: arhiv Vrtca Kobarid

Utrinki

ski košarkarski ligi. Najbolj uspešna je bila selekcija U-12 pod vodstvom **Mladena Jovanovića**, ki je med 76 nastopajočimi ekipami osvojila 11. mesto, za preboj med najboljšo osmerico pa jim je zmanjkala le ena zmaga. Tudi ekipa U-14 pod vodstvom **Matije Rovščka** je bila zelo konkurenčna najboljšim slovenskim ekipam, na koncu pa je med 81 ekipami osvojila 19. mesto. Da bi omogočili igranje vsem klubskim igralcem, je v 2. SKL nastopila tudi B ekipa KK Tolmin. Iz ekipe U-14 prihaja tudi **Matjaž Obleščak**, ki je igral za slovensko reprezentanco na Slovenian Ballu, ki je eden največjih turnirjev v Evropi za to kategorijo. Na dnevu slovenske košarke sta na All Star tekmi nastopila **Žiga Črv** v kategoriji U-12 in Matjaž Obleščak v kategoriji U-14.

Piko na i je postavila ekipa U-12 na Sončkovem dnevu v Novi Gorici, kjer je premagala zagrebško Cedevito in Radnički iz Niša, kluba, ki s članskima ekipama nastopata v ABA ligi, in črnogorsko Plevljo, ki je znana kot valilnica črnogorskih košarkarskih talentov, ter osvojila prvo mesto v skupini. Na All Star tekmi Sončkovega dne sta igrala **Klemen Smrekar** in **Luka Velikonja**, za trenerja ene od ekip All Star tekme pa je bil izbran Mladen Jovanović.

Boris Velikonja, KK Tolmin

USPEŠNI MLADI TOLMINSKI KOŠARKARJI POD VODSTVOM TRENERJA MLADENA JOVANOVIĆA. Foto: arhiv KK Tolmin

AlpBC.eu
transfer. innovation . competence

Alpine SPACE
PROJEKT SOFINANCIRA EVROPSKI SKLAD ZA REGIONALNI RAZVOJ
EVROPSKO TERITORIALNO SODELOVANJE
naložba v vašo prihodnost

JAVNO POVABILO PONUDNIKOM TRAJNOSTNIH GRADBENIH MATERIALOV IN STORITEV K ODDAJI VLOG ZA BREZPLAČNO PREDSTAVITEV V PROMOCIJSKEM KATALOGU

Posoški razvojni center želi približati ponudbo **trajnostnih gradbenih materialov in storitev** (gradbena in obrtniška dela, projektiranje ter svetovanje) vsem, ki se odločajo za prenovo obstoječih objektov ali novogradnjo. Zato vabimo ponudnike omenjenih materialov in storitev v alpskem delu zahodne Slovenije ter širše, da na predpisanem obrazcu predstavite svojo ponudbo, ki jo bomo v skladu s prostorskimi in finančnimi zmožnostmi brezplačno vključili v **KATALOG PONUDNIKOV**, ki bo del priročnika o trajnostni gradnji.

Zakaj trajnostna gradnja?

Trajnostna gradnja v prvi vrsti pomeni pravilno izbiro materialov in izvedbo. Pri tem je najpomembnejše, da izvajalci v času načrtovanja, izbire materialov, gradnje, obratovanja in odstranitve sledijo načelu skrbnega ravnanja z okoljem, ohranjanja naravnih virov, prijaznosti do uporabnika ter njegovega zdravja in ohranjanja družbenih ter kulturnih vrednot. Vključuje tudi energetsko učinkovitost in ekonomičnost v okviru celotnega življenjskega cikla objekta.

Obrazec za predstavitev ponudbe je dosegljiv na spletni strani Posoškega razvojnega centra **www.prc.si/razpisi/jp-prirocnik-o-trajnostni-gradnji**. Tam boste našli tudi podrobnejše informacije o katalogu.

Opis ponudbe nam pošljite na predpisanem obrazcu do ponedeljka, **12. maja 2014,** na elektronski naslov patricija.rejec@prc.si.

Za vsa **dodatna pojasnila in informacije** glede vključitve v katalog pokličite Patricijo Rejec (05/38-41-506) ali Matejo Kutin (05/38-41-502).

Objava v katalogu, ki bo del priročnika o trajnostni gradnji, je za vse ponudnike brezplačna. Priročnik bo izšel v okviru projekta AlpBC, ki je v okviru programa Alpine Space sofinanciran s strani Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Popravek

ŠKRATARIJE

V zadnji številki ***SOČAsnika*** je naš tiskarski škrat Fon Felix nekaj sivih las povzročil poveljniku štaba Civilne zaščite Občine Kobarid **Marjanu Stresu** in najbrž še komu. V prispevku, kjer smo pisali o škodi, ki jo je povzročil veter na Kobariškem, nam je v Stresovi navedbi pri oceni škode izbrisal zadnje tri ničle. Naslov prispevka bi se moral glasiti Veter na Kobariškem povzročil za okoli 300.000 evrov škode. Pravilna Stresova izjava pa bi se glasila: *»Oceno škode, ki znaša približno 300.000 evrov (v to oceno škode niso vključeni stroški električnih popravil), smo poslali novogoriški izpostavi Uprave RS za zaščito in reševanje (op. ured.: URSZR), ki je podatke posredovala pristojnim v Ljubljano. Če bo nastala škoda po orkanskem vetru v Sloveniji presegla 0,3 bruto domačega proizvoda, bo URSZR na podlagi sklepa izdala nalogo za posamezno oceno škode po objektih v lokalni skupnosti. Na osnovi tega bo v občini imenovana komisija za oceno škode, ki bo sledno natančneje ocenila.«*

Poleg tega je škrat strateški projekt Inter Bike preimenoval v standardni projekt.

Za nevšečnosti se avtorjem in bralcem opravičujemo.

Uredništvo SOČAsnika

Datum	Kraj	Prireditev	Informacije
1. do 19. 4.	**TOLMIN**, Knjižnica Cirila Kosmača (KCK)	Bralnice pod slamnikom … ob Soči: **Razstava izdelkov učencev OŠ Podbrdo**	KCK Tolmin
3. 4. (16.30)	**TOLMIN**, KCK	Lutkovna predstava **Ena ena tri**, GS Lutke Zajec	KCK Tolmin
4. 4.	**TOLMIN**, KCK	Predavanje na temo **Erasmus izmenjav**	KTŠ
4. 4. (20.00)	**TOLMIN**, kinogledališče	Gledališka igra **Čaj za dve**, GS Šempeter	ZKŠM Tolmin: 05/38-11-801
6. 4. (20.00)	**TOLMIN**, kinogledališče	Drama **Philomena**	ZKŠM Tolmin: 05/38-11-801
8. 4. (19.00)	**TOLMIN**, KCK	Predavanje Jožeta Lavrinca: **Zdravo staranje in pomen pravilne prehrane v tem obdobju**	Zdravstveni dom Tolmin
8. 4. (20.00)	**TOLMIN**, kinogledališče	Gledališka igra **Postani obcestna svetilka** (Srečko Kosovel), SNG Nova Gorica	ZKŠM Tolmin: 05/38-11-801
10. 4. (19.00)	**TOLMIN**, KCK	Odprtje dokumentarne **razstave o tolminski operni pevki Gabrijeli Mrak**	Glasbena šola Tolmin in KCK
11. 4. (18.00)	**TOLMIN**, kinogledališče	Odprtje razstave **DLU Tolmin**	
11. 4. (19.00)	**TOLMIN**, kinogledališče	Koncert **Vlada Kreslina**	Funfactory
11. 4.	**TOLMIN**, KCK	**Predstavitev kompilacije Upitje spod Migovca #2)**	KTŠ
12. 4. (14.00)	**TOLMIN**, Sotočje	**13. tek Sotočja** – primorski pokal za mladino	Matej Gabršček: 041-406-806
12. 4. (16.30)	**TOLMIN**, Brajda	Nogometna tekma **NK TKK Tolmin : Tabor Sežana**	Mitja Taljat: 031-325-913
12. 4. (20.00)	**POJLUBINJ**, dvorana KS	**Pojdi z menoj ...** na Balkan (s Katjo Jarc)	www.ks-poljubinj.si
13. 4. (20.00)	**TOLMIN**, kinogledališče	Drama **Adelino življenje**	ZKŠM Tolmin: 05/38-11-801
19. 4.	**TOLMIN**, KCK	**Bukvarna** – knjižni sejem	TZGP in KCK Tolmin
19. 4. (18.00)	**TOLMIN**, kinogledališče	Plesna predstava **Fuzije M&N dance KTŠ**	
23. 4. (19.00)	**BOVEC**, KD Bovec	**Začetek projekta Primorci beremo**	KCK Tolmin
23. 4.	**TOLMIN**, KCK	Bralnice pod slamnikom … ob Soči: **Razstava izdelkov učencev OŠ Most na Soči**	KCK Tolmin
24. 4. (20.00)	**TOLMIN**, kinogledališče	Dokumentarni film **Banditekinder** – slovenskemu narodu ukradeni otroci	ZKŠM Tolmin: 05/38-11-801
25. 4. (20.00)	**TOLMIN**, kinogledališče	**Proslava ob dnevu upora proti okupatorju**	Rok Uršič: 05/38-81-036
26. 4. (17.00)	**TOLMIN**, Brajda	Nogometna tekma **NK TKK Tolmin : Calcit Kamnik**	Mitja Taljat: 031-325-913
26. 4. (20.00)	**TOLMIN**, kinogledališče	Letni koncert ljudskih pevk **Korenine**	ZKŠM Tolmin: 05/38-11-801
3. 5. (19.00)	**POLJUBINJ**, dvorana KS	**Šempav 2014**	www.ks-poljubinj.si
3. 5. (17.00)	**TOLMIN**, Brajda	Nogometna tekma **NK TKK Tolmin : Adria Miren**	Mitja Taljat: 031-325-913
7. 5.	**TOLMIN**, KCK	Začetek festivala Bralnice pod slamnikom … ob Soči: **Veččutno vodenje po razstavi Ivana Stojana Rutarja**	KCK Tolmin
8. 5. (15.00)	**TOLMIN**, KCK	Bralnice pod slamnikom … ob Soči: **Obisk pisatelja Marcusa Sedgwicka**	Miš založba in KCK Tolmin
8. 5. (19.00)	**TOLMIN**, KCK	Bralnice pod slamnikom … ob Soči: **Odprtje slikarske razstave Ivana Stojana Rutarja**	KCK Tolmin
9. 5. (15.00)	**KOBARID**, tržnica	**Izmenjava sadik**	Peter Domevšček: 031-409-012
9. 5. (19.30)	**TOLMIN**, kinogledališče	Plesna predstava **Mojce Maurič**	ZKŠM Tolmin: 05/38-11-801
10. 5. (8.00)	**TOLMIN**, Mestni trg	Tradicionalni **EKOpraznik**	Peter Domevšček: 031-409-012
10. 5. (17.00)	**VOLARJE**, pod Lahnico	**Košpar**	RD Lahnica Volarje: 070-246-666
13. 5.	**TOLMIN**, KCK	Bralnice pod slamnikom … ob Soči: **Razstava izdelkov učencev OŠ Tolmin**	KCK Tolmin
17. 5. (16.00)	**TOLMIN**, KCK	**Zaključek pohoda po Kosmačevi učni poti**	OŠ Most na Soči in KCK Tolmin
17. 5. (20.00)	**TOLMIN**, kinogledališče	**Naši ta stari pravijo tako**, FS Razor	ZKŠM Tolmin: 05/38-11-801
24. 5. (17.30)	**TOLMIN**, Brajda	Nogometna tekma **NK TKK Tolmin : Jadran Dekani**	Mitja Taljat: 031-325-913
24. 5. (20.00)	**DOLENJA TREBUŠA**, kulturni dom	Koncert ob 60. obletnici delovanja **MoPZ Justin Kogoj z gosti**	Stane Mrak: 041-256-845
30. 5.	**TOLMIN**, KCK	**Slavnostna seja Občinskega sveta Občine Tolmin**	Občina Tolmin
1. 6. (13.00–18.00)	**TOLMIN**	Kulturne prireditve **Mi za nas**	ZKD: 05/38-11-801
3. 6.	**TOLMIN**, KCK	Bralnice pod slamnikom … ob Soči: **Razstava izdelkov otrok Vrtca Most na Soči**	KCK Tolmin
6. 6. (15.30)	**KOBARID**	**Tek po ulicah Kobarida**	Peter Domevšček: 031-409-012
7. 6.	**KOBARID**	**Kobariški sejem**	Peter Domevšček: 031-409-012
7. 6. (18.00)	**TOLMIN**, Brajda	Nogometna tekma **NK TKK Tolmin : Brda**	Mitja Taljat: 031-325-913
7. 6.	**TOLMIN**, Klanec	**Klan'c 2014**	facebook.com/mpzCES

V rubriki *Koledar prireditev* objavljamo izključno prireditve, ki nam jih posredujete v uredništvo (**05/38-41-502, 05/38-41-510**, e-naslov: **socasnik@prc.si**). Informacije za objavo v naslednji številki ***SOČAsnika*** sprejemamo **do 30. maja 2014**. Objavili bomo predvidoma tiste prireditve, ki se bodo odvijale **med 13. junijem in 31. julijem 2014**.

Objava v Koledarju prireditev je **brezplačna**. Namenjena je informiranju prebivalcev, ne pa oglaševanju prireditev ali organizatorjev. Objavljamo samo naslednje podatke: datum in uro, naslov prireditve, kontaktnega organizatorja ter telefonsko številko ali e-naslov ali spletno stran. Če želite v SOČAsniku podrobneje najaviti prireditev v obliki članka, oglasa ali oglasnega sporočila, so vam informacije na voljo na spletni strani ***www.prc.si/socasnik/dodatno/cenik-oglasevanja***.

Za morebitne spremembe pri posameznih prireditvah, ki nastanejo po zaključku redakcije, ne odgovarjamo.